

Paragrafen 2024

Inhoud

1. Lokale heffingen.....	1
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	4
3. Onderhoud kapitaalgoederen	12
4. Treasury	17
5. Bedrijfsvoering	20
6. Verbonden partijen.....	22
7. Grondbeleid.....	36
8. Openbaarheid Wet open overheid (Woo)	39

1. Lokale heffingen

Wat zijn lokale heffingen?

Lokale heffingen zijn inkomsten die de gemeente ontvangt op grond van publiekrechtelijke regels. In de meeste gevallen zijn dit belastingen, heffingen en retributies die de overheid heft op grond van wettelijke bepalingen.

Bij de lokale lasten maken we een onderscheid tussen zuivere belastingen, heffingen en retributies:

1. Zuivere belastingen zijn algemene dekkingsmiddelen. Ze dienen ter uitvoering van:
  - Collectieve vormen van dienstverlening zoals plantsoenen, verlichting en wegen;
  - Individuele vormen van dienstverlening zonder duidelijke relatie tussen dienstverlening en belasting. Denk hierbij aan onroerendezaakbelasting (OZB), toeristenbelasting, forensenbelasting en precariobelasting.
2. Heffingen dekken de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. Inwoners betalen dit ook als hij/zij de dienst niet wenst. Denk hierbij aan afvalstoffenheffing en rioolheffing.
3. Retributies zijn vergoedingen voor individuele dienstverlening van typische overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. Voorbeelden hiervan zijn de leges voor paspoort en rijbewijs.

Beleid

Voor de hoogte van de lokale lasten gelden de volgende uitgangspunten:

1. Voor de overige heffingen en retributies streven we ernaar een tarief vast te stellen dat de kosten zo veel mogelijk dekt.
2. De legestarieven stijgen met een inflatiecorrectie voor de uitgaven. Op basis van de voorjaarsnota 2024-2027 wordt uitgegaan van een inflatie van 6%.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht staan de geraamde inkomsten (afgerond) van de lokale heffingen voor 2023 en 2024. Ook de gerealiseerde opbrengsten uit 2022 staan in het overzicht.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN (bedragen in €)	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Onroerende zaakbelasting	4.044.309	4.099.000	4.196.485
Toeristenbelasting	588.313	450.000	710.200
Forensenbelasting	45.375	35.000	50.000
Precariobelasting	0	26.000	27.560
Reclamebelasting *	0	47.500	50.350
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.657.996	4.567.000	4.680.500
Niet algemene dekkingsmiddelen			
Afvalstoffenheffing	1.208.602	1.264.424	1.326.124
Rioolheffing	2.227.333	2.249.026	2.383.967
Leges	1.486.421	949.981	1.032.244
Vermakelijkhedenretributie	82.380	93.330	100.000
Totaal niet algemene dekkingsmiddelen	5.004.736	4.420.657	4.556.676

*Zoals uit de toelichting blijkt, wordt deze opbrengst volledig uitgekeerd aan het SPE zodat deze belasting in feite geen algemeen dekkingsmiddel is.

Onroerende zaakbelasting OZB

De totale geraamde OZB-opbrengst 2024 is ten opzichte van 2023 met 1,5% gestegen. Dit is begrotingstechnisch geen voordeel ten opzichte van de begroting 2023 (jaarschijf 2024) aangezien in deze begroting voor de jaren 2024 en 2025 een verhoging is geraamd van structureel 1,5% per jaar. Dit betekent dat begrotingstechnisch de 1,5% structurele stijging in 2024 niet heeft bijgedragen aan het oplossen van het begrotingstekort. Voor 2025 wordt in deze begroting op basis van het besluit bij vaststelling van de begroting 2023 voor de laatste keer rekening gehouden met 1,5% structurele stijging (bovenop de 1,5% stijging voor 2024).

Toeristenbelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 710.200,- (raming 2023: € 450.000,-). Deze stijging is afkomstig van het door vertalen van de hogere realisatie in 2022, aangevuld met een inflatiecorrectie. Het gaat daarbij om een verhoging van de geraamde extra inkomsten, er is geen sprake van een verhoging van het tarief.

Forensenbelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 37.100,- (raming 2023: € 35.000,-).

Precariobelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 27.560,- (raming 2023: € 26.000,-).

Reclamebelasting

De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 50.350,- (raming 2023: € 47.500). Jaarlijks wordt hiervan een bijdrage aan de SPE (Stichting Promotie Eersel) uitgekeerd.

Afvalstoffenheffing

Het tarief van de afvalstoffenheffing 2024 dient nog te worden vastgesteld. Bij het afzonderlijk raadsvoorstel behorende bij de vaststelling van de tarieven 2024 worden de begrotingscijfers afvalverwijdering 2024 - indien nodig - geactualiseerd.

Overzicht verdeling kosten afval

Onderstaande tabel is een uiteenzetting van de tarieven die worden gehanteerd voor de afvalstoffenheffing en de keuzes die daarbij worden gemaakt. Daarbij zijn de gegevens verzameld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval zijn de grootste kostenposten. Voor het taakveld overhead wordt € 67.000,- begroot. Deze kosten worden gemaakt door de sturing en ondersteuning. De kosten worden gebaseerd op de totale niet doorbelaste overheadskosten, gedeeld door de totale productieve uren. Deze kosten mogen, evenals de btw-component, (extra-comptabel) worden meegenomen in de berekening van de kostendekkende afvalstoffenheffing. De compensabele btw en de niet-doorbelaste overhead worden verwerkt in de tarieven.

Op grond van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer voor de inzameling van het afval van huishoudens mag een gemeente een afvalstoffenheffing invoeren. Deze mag maximaal kostendekkend zijn en daar is binnen onze gemeente ook sprake van. Dit komt mede doordat we poorttarieven van de Milieustraat en vergoedingen voor Plastic, Metaal en Drinkkartons ontvangen. De totale inkomsten hiervan zijn € 418.000,-. De compensabele btw en de niet-doorbelaste overhead verdisconteren we in de tarieven.

Kostendeckendheid van de afvalstoffenheffing (bedragen in €)	Begroot 2024
Kosten taakveld afval	-1.409.000
Inkomsten taakveld afval (exclusief heffingen)	418.000
Netto kosten taakveld	-991.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead	- 67.000
Compensabele btw	-268.000
Totale kosten taakveld afval	-1.326.000
Opbrengst heffingen	1.326.000
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Het tarief van de rioolheffing 2024 dient nog te worden vastgesteld. Het tarief van de rioolheffing 2024 wordt geraamd op € 2.383.967,-. Daarbij is rekening gehouden met 6% inflatiecorrectie.

Overzicht verdeling kosten riolering

Onderstaande tabel geeft een uiteenzetting over de kosten van de riolering (in overeenstemming met het BBV). De kosten zijn geraamd op basis van het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan, vastgesteld op 1 november 2022 (vGRP 2023-2027). Daarnaast is € 269.000,- begroot voor het taakveld overhead. Deze kosten worden gemaakt door de sturing en ondersteuning. Deze zijn geraamd op het verplichte hoofdstuk 'Overhead'. Daarbij zijn de kosten gebaseerd op de totale niet doorbelaste overheadkosten gedeeld door de totale productieve uren. Deze kosten mogen, evenals de btw-component, (extra-comptabel) meegenomen worden in de berekening van de kostendekkende rioolheffing. De compensabele btw en de niet-doorbelaste overhead worden verwerkt in de tarieven.

Kostendekkendheid van de riolering (bedragen in €)	Begroot 2024
Kosten taakveld riolering	-2.016.000
Inkomsten taakveld riolering (exclusief heffingen)	0
Netto kosten taakveld	-2.016.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead	-269.000
Compensabele btw	-283.000
Egalisatie taakveld riolering	184.000
Totale kosten taakveld riolering	-2.384.000
Opbrengst heffingen	2.384.000
Dekkingspercentage	100%

Leges

We heffen de leges over een aantal verschillende rechten ter zake van het genot van, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De geraamde opbrengst voor 2024 bedraagt € 1.852.000,-. In 2024 worden € 1.954.000,- aan kosten verwacht om deze diensten te kunnen verrichten. Om deze kosten transparant te maken worden de kosten hieronder uitgesplitst per taakveld.

Kostendekkendheid van de leges (bedragen in €)	Begroot 2024
Kosten taakveld burgerzaken (titel 1)	-608.000
Kosten taakveld verkeer en vervoer (titel 1)	-6.000
Kosten taakveld wonen en bouwen (titel 2)	-694.000
Kosten taakveld openbare orde en veiligheid (titel 3)	-238.000
Netto kosten taakvelden	-1.546.000
<i>Toe te rekenen kosten</i>	
Overhead	-408.000
Totale kosten taakvelden	-1.954.000
Opbrengst leges (titel 1 t/m 3)	1.132.000
Dekkingspercentage	58%

In artikel 229 b eerste lid van de gemeentewet is bepaald dat de legestarieven zodanig vastgesteld moeten worden dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. De legesverordening is verdeeld in 3 titels, te weten:

Titel 1 Algemene dienstverlening: denk hierbij met name aan paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand, naturalisatie e.d.;

Titel 2 Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning: denk hierbij met name aan de omgevingsvergunning;

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning. De naamgeving van deze titel is wellicht wat verwarrend, maar hieronder vallen de evenementenvergunning, vergunning in kader Drink- en Horecawet en gebruiksvergunningen.

Binnen titel 1 is kruissubsidiëring toegestaan. Zo mag bijvoorbeeld het tarief voor huwelijksvoltrekkingen meer dan kostendekkend worden vastgesteld ter compensatie van een niet kostendekkend tarief voor paspoorten.

Ook binnen titel 2 is kruissubsidiëring toegestaan. Bij de invoering van de omgevingsvergunning in 2010 was het weliswaar de wens van de wetgever dat alleen binnen de omgevingsvergunning kruissubsidiëring zou worden toegepast en niet met dienstverlening daarbuiten. Maar inmiddels heeft de rechter geoordeeld dat kruissubsidiëring tussen titel 1 en titel 2 niet verboden is. Niet kostendekkende tarieven voor de diensten die vallen onder titel 1 mogen dus gecompenseerd worden door meer dan kostendekkende tarieven voor de omgevingsvergunning.

Op grond van de Europese Dienstenrichtlijn is binnen titel 3 kruissubsidiëring niet toegestaan. Voor elk van de tarieven van titel 3 geldt de norm van maximaal 100% kostendekking.

Het onderstaand overzicht geeft de mate van kostendekking van de leges weer:

Kostendekking per titel (bedragen in €)	Lasten 2024	Baten 2024	Kosten- dekkendheid
Titel 1	969.186	212.244	22%
Titel 2	734.393	805.000	110%
Titel 3	250.534	115.000	46%
Kostendekking totale tarieventabel	1.954.113	1.132.244	58%

Wat betekent het voor de portemonnee van onze inwoners?

Hieronder staat per belastingsoort beschreven hoe de lasten voor het begrotingsjaar 2024 worden berekend. Bij deze indicatieve berekening zijn alleen die belastingen betrokken die nagenoeg voor iedereen van toepassing zijn.

Het tarief voor de afvalstoffenheffing 2024 moet nog worden vastgesteld. Bij onderstaand overzicht voorlopig/indicatief is uitgegaan van 100% kostendekking. Voor de berekening wordt jaarlijks bij de begroting uitgegaan van een gezin bestaande uit 4 leden (man, vrouw en 2 kinderen), die in een eigen woning wonen.

Voor de berekening van de lastendruk voor de OZB is aansluiting gezocht bij de lokale lasten calculator van coelo.nl. Die gaat in 2023 uit van een last van € 309,- per huishouden gebaseerd op een gemiddelde WOZ-waarde van € 505.110,- en het vastgestelde tarief van 0,0680% voor 2023.

De lokale lastendruk (bedragen in €)	2023	2024
OZB (verhoging van 1,5%)	309,00	313,64
Rioolheffing (verhoging van 6%)	297,45	315,30
Afvalstoffenheffing (verhoging van 3,09%)	150,66	155,32
Totaal lastendruk	757,11	784,25

Beleid en beleidsdocumenten

Het beleid betreffende de lokale lasten is opgenomen in:

- De diverse belastingverordeningen;
- Het raadsbesluit 'Afbakening belastinggebied waarvoor kwijtschelding kan worden aangevraagd en vaststelling maximumbedrag aan kwijtschelding voor de afvalstoffenheffing'.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat is weerstandsvermogen en risicobeheersing?

Het gemeentelijk weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin we in staat zijn financiële tegenvallers op te vangen. Om dit te kunnen moeten we beschikken over een zekere mate van vrije ruimte binnen de begroting en/of de vermogenspositie. Deze vrije ruimte heet ook wel de weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de verhouding tussen:

- *De weerstandscapaciteit*: dit zijn de middelen waarover we beschikken of kunnen beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- *Alle risico's* waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Om risico's goed te kunnen relateren aan de weerstandscapaciteit, benoemen we de risico's in kwantitatieve grootheden. Niet alle risico's zijn relevant voor de weerstandscapaciteit. Niet relevant zijn:

- Concrete of reguliere risico's (afdekken middels voorziening of verzekering);
- Risico's lager dan € 25.000,- (vallen onder reguliere bedrijfsvoering);
- Zeer zeldzame en grote risico's met extreme gevolgen, zoals natuurrampen.

Leidend in het bepalen van de risico's is de nota weerstandsvermogen en risicomanagement. Hierin is bepaald dat bij ieder relevant risico naar de volgende punten wordt gekeken:

1. Omschrijving van het risico;
2. Inschatting van de kans dat een gebeurtenis optreedt. Hierbij wordt aangegeven hoe vaak een risico zich voordoet. De meerjarenbegroting is voor vier jaar gemaakt. De kans kan dus variëren van:
  - Vierjaarlijks risico (factor 1);
  - Driejaarlijks risico (factor 1,33);
  - Tweejaarlijks risico (factor 2);
  - Jaarlijks risico (factor 4).
3. Uitspraak over hoe het financiële gevolg van een risico is in te schatten: goed, redelijk, slecht of niet.
4. Een inschatting van de mogelijke financiële gevolgen als het risico zich voordoet. Hierbij onderscheiden we een zestal categorieën, namelijk:
  - Risico's met een indicatie > € 25.000,- < € 50.000,- (€ 37.500,-)
  - Risico's met een indicatie > € 50.000,- < € 250.000,- (€ 150.000,-)
  - Risico's met een indicatie > € 250.000,- < € 750.000,- (€ 500.000,-)
  - Risico's met een indicatie > € 750.000,- < € 1.250.000,- (€ 1.000.000,-)
  - Risico's met een indicatie > € 1.250.000,- (geschat indicatief risico)
  - Risico's waarvoor geen indicatie is aan te geven (PM)Tussen haakjes ziet u hoe het financiële gevolg wordt meegenomen in de berekening. Het aangegeven bedrag vermenigvuldigen we met de risicofactor (zie punt 2).
5. Hoe we met het risico omgaan in termen van vermijden, verminderen, overdragen of accepteren;
  - Vermijden: beleid waardoor een risico ontstaat wordt beëindigd of op een andere manier vormgegeven;
  - Verminderen: risico wordt afgedekt met een verzekering, een voorziening of een ander budget in de programmabegroting;
  - Overdragen: het beleid dat een risico met zich meebrengt, laten uitvoeren door een andere partij, die daarbij ook de financiële risico's overneemt;
  - Accepteren: wanneer het risico niet beïnvloedbaar is en niet op een andere wijze wordt afgedekt, dient eventuele financiële schade volledig middels de weerstandscapaciteit afgedekt te worden.
6. Het 'reële' financiële gevolg (kans maal geschat financieel gevolg) van de niet-reguliere risico's.

Beleid en beleidsdocumenten

De volgende beleidsuitgangspunten gelden:

- Om risico's en tegenvallers op te vangen, hebben we een buffer nodig. Anders is de kans groot dat dekkingsmiddelen wegvallen. Het is voor een gezond financieel beleid noodzakelijk dat we een minimale omvang voor de algemene reserve vaststellen;
- Om de algemene reserve te verruimen, voegen we op te heffen reserves en voorzieningen hieraan toe;
- Om onvoorziene risico's met betrekking tot de bouwgrondexploitatie op te vangen hebben we een afzonderlijke buffer nodig. Daarom is het voor een gezond financieel beleid noodzakelijk dat we een minimale omvang voor de algemene reserve bouwgrondexploitatie bepalen.

Conform de vastgestelde beleidsnota Reserves en voorzieningen dient de gemeente om onvoorziene risico's met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen een afzonderlijke buffer te hebben. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij de begroting en jaarrekening (paragraaf grondbeleid). De minimale omvang van de buffer wordt jaarlijks opnieuw berekend waarbij er een minimale omvang van € 2,5 miljoen wordt gehanteerd conform de grondnota. In paragraaf 7 grondbeleid staat een verdere toelichting/onderbouwing.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van alle bronnen waaruit we niet voorziene financiële tegenvallers bekostigen. Het gaat om buffers in de exploitatie of het eigen vermogen, die we vrijmaken om niet begrote kosten te dekken, zonder dat we de programmabegroting en het beleid aan hoeven te passen.

Bij de exploitatie gaat het om de volgende posten:

- De stelpost onvoorzien
- Saldo van de jaarschijven

Bij de vermogenspositie (de balans) zijn de volgende zaken van belang:

- De omvang van de algemene reserve
- De omvang van de bestemmingsreserves zonder beslaglegging

Exploitatie (bedragen in €)		2024	2025	2026	2027
Stelpost voor onvoorzien		10.000	10.000	10.000	10.000
Saldo jaarschijf		120.417	-391.357	-3.914.293	-4.342.649
Weerstandcapaciteit in exploitatiesfeer		130.417	-381.357	-3.904.293	-4.332.649
Vermogen					
Stand reserves per	1-1-2024	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Algemene reserve zonder beslaglegging	12.201.769	4.850.555	4.639.498	4.459.697	4.190.044
Bestemmingsreserves zonder beslaglegging*	1.956.329	1.956.329	1.956.329	1.956.329	1.956.329
Weerstandcapaciteit in vermogenssfeer	14.158.098	6.937.301	6.214.470	2.511.733	1.813.724

*Op grond van de Financiële verordening gemeente Eersel 2021 (artikel 15 lid 2d) kan de raad besluiten om ook eventuele bestemmingsreserves mee te nemen bij het bepalen van het weerstandsvermogen indien benodigd. Op basis hiervan wordt evenals voorgaande jaren de bestemmingsreserve sociaal domein, waarop geen concreet beslag is gelegd, ook meegenomen in de beoordeling.

Risicobeheersing

In onderstaande tabel staan risico's. De risico's zijn vertaald in de mate van inschatbaarheid, beheersing risico en 'reëel' financieel gevolg (= kans x financieel gevolg). Het totaal resulteert in een totaal benodigde weerstandscapaciteit. Welke we vervolgens gebruiken voor de berekening van de ratio weerstands-vermogen.

Risico (bedragen in €)	Kans	Mate van inschatbaarheid	Geschat financieel gevolg bij voordoen	Beheersing risico	Reëel financieel gevolg
<i>Het eigen beleid:</i>					
Prijsstijgingen	4	Slecht	100.000	Accepteren	400.000
<i>Het beleid van hogere overheden:</i>					
WMO	4	Redelijk	37.500	Accepteren	150.000
Jeugdhulp	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
Bijzondere bijstand	4	Redelijk	25.000	Accepteren	100.000
WW-verplichting	1	Slecht	100.000	Accepteren	100.000
Onderwijshuisvesting	4	Redelijk	100.000	Accepteren	400.000
Verontreinigde grond	2	Slecht	150.000	Accepteren	300.000
<i>Samenwerking met andere gemeenten of instanties:</i>					
Verbonden partijen	4	Slecht	150.000	Accepteren	600.000
Gemeentelijke overeenkomsten	1	Slecht	150.000	Accepteren	150.000
Informatiebeveiliging	1	Slecht	150.000	Accepteren	150.000
<i>Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen:</i>					
Algemene uitkering	4	Slecht	100.000	Accepteren	400.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit					3.350.000

Conclusie

De ratio weerstandsvermogen is berekend door de beschikbare weerstandscapaciteit per jaar te delen door de benodigde weerstandscapaciteit (€ 3.350.000,-).

Onderstaande ratio's voldoen meerjarig niet meer aan de gestelde norm qua weerstandsvermogen zoals is vastgelegd in de Financiële Verordening (we streven naar een ratio tussen 1 en 2). De ratio loopt meerjarig af doordat de beslaglegging op de algemene reserve voor kredieten toeneemt conform het meerjarig investeringsprogramma en doordat het exploitatiesaldo vanaf 2026 fors negatief is. De komende jaren moet gewerkt worden aan het verbeteren van het weerstandsvermogen door het negatieve exploitatiesaldo om te buigen naar een positief saldo.

	2024	2025	2026	2027
Ratio weerstandsvermogen	2,07	1,86	0,75	0,54

Risico's voortvloeiend uit eigen beleid

Prijsstijgingen

Bij de uitgangspunten van de begroting is aangegeven dat rekening wordt gehouden met een prijsstijging van 6%. In hoeverre deze inschatting toereikend is zal blijken in de loop van het jaar. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 100.000,-.

Risico's voortvloeiend uit het beleid van hogere overheden

Wet maatschappelijke ondersteuning

Voor alle Wmo maatwerkvoorzieningen geldt dat sprake is van een open-eind regeling. De hoogte van de uitgaven is afhankelijk van het aantal Wmo-voorzieningen dat uiteindelijk wordt ingezet en is dus lastig te ramen. Sinds 2019 zien we een stijging van de inzet van Wmo-voorzieningen. Deze stijging zien we met name voor hulp bij het huishouden en begeleiding, vooral ook veroorzaakt door de introductie van het abonnementstarief per 1 januari 2019. Eind 2021 hebben de landelijke regerende partijen in het regeerakkoord aangegeven te willen toewerken naar een eerlijkere eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden met landelijke normen. Inmiddels wil het rijk naar een inkomensafhankelijk bijdrage voor alle Wmo voorzieningen. Verwacht wordt dat deze bijdrage per 1 januari 2026 wordt ingevoerd. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 37.500,-.

Jeugd

Landelijk is uitgesproken dat de budgetten vanuit het Rijk structureel te laag zijn. Om die reden zijn de rijksmiddelen verhoogd. Tevens houdt het rijk hierbij rekening dat deze verhoging deels tijdelijk is, dit in relatie tot de hervormingsagenda Jeugd, waarin diverse maatregelen zijn opgenomen om de jeugdzorgkosten te verlagen. In de uitvoering zijn grote verschillen tussen de verschillende gemeenten in de Kempen als het gaat om het beroep dat op jeugdhulp wordt gedaan. Zowel het aantal cliënten als het soort jeugdhulp dat zij ontvangen is daar debet aan. Voor jeugd geldt overigens, net als bij de Wmo taken, dat sprake is van een open-eind regeling.

Voor jeugd geldt bijkomend dat de gemeente niet de enige verwijzer is. Huisartsen kunnen bijvoorbeeld ook verwijzen naar specialistische jeugdhulp; hierop heeft de gemeente geen directe invloed.

Voor de specialistische jeugdzorg zijn we als gemeente afhankelijk van enkele essentiële zorgbedrijven. Indien deze bedrijven in de financiële problemen komen, raakt dit direct de gemeente als afnemer. Deze kwetsbaarheid is derhalve een risico. Vooralsnog wordt rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 150.000,-.

Afbouw Wet sociale werkvoorziening (Wsw) op aantallen en prijs

Vanaf 1 januari 2015 is de instroom van de Wsw stopgezet. De toekenning van het Wsw-deel van de integratie uitkering is gebaseerd op een geschatte daling van het aantal arbeidsplaatsen per gemeente. Of deze daling daadwerkelijk plaatsvindt, is mede afhankelijk van persoonlijke omstandigheden. Daarboven komt nog de verlaging van de fictieve vergoeding per arbeidsjaar. De exacte bedragen worden jaarlijks in de meicirculaire bekend gemaakt en zijn afhankelijk van de feitelijke, landelijke, uitstroom. Zie ook paragraaf verbonden partijen Kempenplus waar ook enkele risico's zijn benoemd. Vooralsnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Bijzondere bijstand

Door het toegenomen aantal statushouders die op basis van de taakstelling dient te worden gehuisvest nemen de kosten voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten aanzienlijk toe. Gelet op de huidige toestroom aan vluchtelingen onder andere vanuit Afghanistan en Oekraïne kan dit aantal mogelijk nog verder

toenemen, waardoor het aantal aanvragen voor duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten nog verder zal stijgen.

Ook wordt een stijging verwacht van het aantal aanvragen bijzondere bijstand en minimaregelingen als gevolg van de koopkrachtdaling en inflatie. Daarnaast bestaat er tevens een aanzienlijke kans dat de inflatie effect zal hebben op de hoogte van de bijdragen in het kader van de bijzondere bijstand en minimaregelingen. Rekening houdende met gedeeltelijke compensatie door het rijk wordt vooralsnog dit risico ingeschat op € 25.000,- per jaar.

WW-verplichtingen

De gemeente is als werkgever verplicht om, conform artikel 10.16 van de CAO, maandelijks 0,1% premie "Reparatie uitkering derde WW-jaar" in te houden op het salaris van alle medewerkers. Dit betekent vervolgens dat de gemeente risicodragers is voor het derde WW-jaar en de gemeente dus mogelijk vanuit het UWV wordt aangesproken op deze WW-verplichting. De eventuele financiële consequenties zijn niet in te schatten. Vooralsnog wordt dit als een vierjaarlijks risico ingeschat voor € 100.000,-.

Onderwijshuisvesting

In 2022 zijn we gestart met de actualisering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs. In het nieuwe IHP komen alle scholen aan bod en wordt inzichtelijk gemaakt wat er met welke school moet gebeuren en op welke termijn. In het vorige IHP zijn verschillende huisvestingsvraagstukken niet financieel vertaald, omdat er nog veel onduidelijkheid was over renovatie. Beoogde streefdatum voor de inwerkingtreding van de wetswijziging aangaande onderwijshuisvesting is 1 januari 2025. Eén van de beoogde wetswijzigingen is dat het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoordelijk is. In de lijn van deze beoogde wetswijziging zal het nieuwe IHP opgesteld worden. Met het nieuwe IHP gaan we inzichtelijk maken wat de financiële verplichtingen voor nu en de komende jaren zullen zijn. In het eerste kwartaal 2024 hopen we het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs ter besluitvorming voor te leggen. Vooruitlopend daarop is de jaarlijkse storting in de bestemmingsreserve met € 700.000,- verhoogd. Pas bij het vaststellen van het IHP wordt het definitieve bedrag bepaald. De keuzes die dan gemaakt worden, hebben invloed op het bedrag. Vooralsnog wordt dit jaarlijks risico ingeschat € 100.000,- per jaar.

Verontreinigde grond

In Zuidoost-Brabant is de kans op bodemverontreiniging in de openbare ruimte groot. In het verleden zijn in deze regio vaak zinkassen gebruikt als funderingsmateriaal voor wegen.

Naast financiële risico's voor het (mogen) bewerken, verwerken, opslag en afvoer van vervuilde grond zijn er ook risico's op het gebied van ARBO. Het laatste is redelijkerwijze beheersbaar door het (laten) uitvoeren van onderzoeken, het op de juiste manier beschrijven in de uitvoeringsbestekken en het verzorgen van toezicht hierop. Uiteindelijk is de gemeente als opdrachtgever altijd eindverantwoordelijk voor de (financiële) gevolgen van werken met verontreinigde grond. De risico's zijn beperkt. De in de regio werkzame aannemers zijn goed op de hoogte van de regelgeving.

In de projectramingen voor het MIP zijn de bodemonderzoeken opgenomen in de voorbereidingskosten. Over de afgelopen jaren zijn deze kosten flink toegenomen. Kosten voor eventuele sanering proberen we op voorhand in te schatten met de bodemkwaliteitskaart en bodemonderzoeken. Zo nodig nemen we extra saneringskosten op in de projectraming. Het is echter altijd mogelijk dat verontreinigingen bij de steekproeven niet worden aangetroffen. Dit veroorzaakt dan overschrijdingen op het project. Deze zijn dan per definitie fors. Vooralsnog wordt dit risico financieel ingeschat voor € 150.000 om de twee jaren.

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De inhoud van de wet is niet concreet, het is een kaderwet die uitgewerkt is in algemene maatregelen van bestuur en uitwerkingsregelingen. De afgelopen jaren zijn de algemene maatregelen van bestuur en de uitwerkingsregelingen uitgewerkt. De inhoud en strekking van een wet wordt vaak pas duidelijk op het moment dat daadwerkelijk met een wet gewerkt wordt.

Voor een deel is in de financiering voorzien via het krediet "Herziening ruimtelijke plannen", het gaat hier met name om een aantal procedurele elementen en het opstellen van Omgevingswet-instrumenten.

De invoering van de Omgevingswet heeft naast een verandering van de instrumenten ook gevolgen voor de cultuur en de informatievoorziening.

De verandering op het gebied van cultuur zijn:

- van nee tenzij, naar ja mits;
- van toets vooraf, naar handhaven achteraf;
- van zorgplicht bij overheid naar zorgplicht bij iedereen;
- van inspraak en bezwaar naar brede participatie.

Voor een cultuuromslag zal ook de nodige weerstand overwonnen moeten worden. Maar de organisatie van de gemeente Eersel is al langer bezig met een omschakeling van nee tenzij, naar ja mits en naar integraal werken. De cultuuromslag die gevraagd wordt voor de Omgevingswet past in de algehele verandering van de rol van de overheid van regelaar naar partner.

Een belangrijk deel van de Omgevingswet is de informatievoorziening. In 2021 is de aanbesteding van de software afgerond. In 2022 is verder gewerkt aan de implementatie van de software.

Met het verminderen van legesinkomsten als gevolg van de Omgevingswet is in de begroting rekening gehouden. Vooralnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Stikstofproblematiek

De provincie Noord-Brabant heeft onlangs besloten om de vergunningverlening voor aanvragen met stikstofeffecten op Natura 2000 gebieden voorlopig stil te leggen. De reden hiervoor is dat de uitgevoerde natuurdoelanalyses van de Natura 2000 gebieden in Noord-Brabant een verslechterd beeld laten zien van de natuur. Mogelijk hebben bovenstaande maatregelen effect op (bouw-)ontwikkelingen binnen de gemeente Eersel. De financiële consequenties zijn lastig in te schatten. Vooralnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Risico's voortvloeiend uit samenwerking met andere gemeenten en instanties

Verbonden partijen

We kunnen worden geconfronteerd met financiële tegenvallers van verbonden partijen waarin we onszelf verplichten bij te dragen in eventuele nadelige saldi. Hierop hebben we niet altijd directe invloed. Indien in de loop van een jaar een nadelig saldo ontstaat, leggen we hiervoor separate voorstellen voor aan de raad. Een onderdeel van de verbonden partijen zijn de gemeenschappelijke regelingen. Ons uitgangspunt is dat de gemeenschappelijke regelingen in eerste instantie zelf moeten zorgdragen voor dekking. Ten aanzien van de begroting gaan we zoveel mogelijk uit van de loon- en prijsstijgingen zoals de deelnemende gemeenten deze zelf ook hanteren. Naast dit algemene risico ten aanzien van verbonden partijen, kunnen er ook specifieke risico's ten aanzien van één partij zijn. Vooralnog wordt dit risico financieel jaarlijks ingeschat voor € 150.000,-

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE)

De gemeente kan haar digitale archiefbescheiden, zoals de gedigitaliseerde bouwvergunningen, opnemen in het DDO (Duurzame Digitale Opslagvoorziening) van het RHCE, waarbij de archiefbescheiden digitaal overgebracht worden naar de archiefbewaarpplaats. De kosten voor opname van archiefbescheiden in het DDO vallen onder de begroting van het RHCE. Indien de totale omvang van het DDO substantieel toeneemt gaan de kosten doorberekend worden aan de gemeenten, in navolging van de constructie voor het analoge archief. Het is nog onduidelijk wanneer het RHCE deze doorbelasting invoert en wat de financiële consequenties, afhankelijk van de omvang van de opgenomen digitale archiefbescheiden, zijn voor de gemeente. De gemeente dient tevens rekening te houden met extra kosten voor de eigen informatiesystemen, om opname van informatie vanuit de eigen systemen in het DDO mogelijk te maken. De financiële consequenties hiervan zijn nog niet in te schatten. In 2023 zijn voor het eerst digitale archiefbescheiden van de gemeente Eersel opgenomen in het DDO van het RHCE.

Gemeentelijke (privaatrechtelijke) overeenkomsten

De gemeente Eersel gaat diverse (privaatrechtelijke) overeenkomsten aan. Er kunnen zich in de uitvoering hiervan situaties voordoen waardoor een risico ontstaat op niet (volledige) nakoming van deze overeenkomsten door partijen. Vooralnog wordt dit risico ingeschat voor € 150.000,- eens in de vier jaren.

Informatiebeveiliging en privacy

De gemeente verwerkt en beheert voor de uitvoering van haar taken informatie en persoonsgegevens. Informatie moet beschikbaar en betrouwbaar zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. Door het nemen van passende beveiligingsmaatregelen verlagen we het risico op beveiligingsincidenten en beperken we mogelijke negatieve impact van dergelijke incidenten op privacy en de gemeentelijke informatievoorziening, in de vorm van imago en/of financiële schade. De hoogte van de eventuele financiële consequenties is op voorhand niet in te schatten.

De gemeente en de GRSK werken op het gebied van digitale veiligheid integraal samen om beveiligingsrisico's te verlagen. Er worden technische maatregelen genomen om dreigingen te monitoren en in geval van een calamiteit snel de juiste expertise in te kunnen schakelen. Daarnaast is er aandacht voor de organisatorische kant van informatiebeveiliging en privacy, waarbij we maatregelen vanuit de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) uitwerken in beleid, procedures en werkafspraken. Daarnaast is er veel aandacht voor het vergroten van bewustzijn en kennis voor informatiebeveiliging en privacy. Vooralnog wordt dit risico ingeschat voor € 150.000,- eens in de vier jaren.

Overdracht bodemtaken

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1-1-2024 vindt ook de overdracht van bodemtaken plaats en treedt er een verschuiving op van de bevoegd gezag taken van de provincie naar de gemeente. Uitvoering van de bodemtaken zijn door de provincie nu belegd bij de omgevingsdienst (ODZOB).

Een belangrijk deel van de overdracht van bodemtaken valt onder het basistakenpakket van de omgevingsdienst en moeten wettelijk verplicht door de ODZOB worden uitgevoerd. Voor de bodemtaken die niet onder het basistakenpakket vallen, de zogenaamde verzoektaken, is de gemeente vrij in het kiezen van een opdrachtnemer.

Met de overdracht van de bodemtaken naar de gemeente wordt bijbehorende financiering geregeld, naar verwachting via een uitkering in het gemeentefonds. Ondanks herhaalde verzoeken (door provincie/ODZOB/VNG) is nog niets bekend over de hoogte van de uitkering voor de extra taken.

In de kadernota en ontwerpbegroting 2024 van de ODZOB, wordt al rekening gehouden met de verschuiving van taken en kosten per 1-1-2024. Financiering van de uitvoering van de basistaken op gebied van bodem voor de gemeenten verloopt vanaf 2024 rechtstreeks via de werkprogramma's van de ODZOB.

Op basis van de taakuitvoering door de ODZOB in opdracht van de provincie is voor de gemeente voor het jaar 2024 een inschatting gemaakt van de extra kosten die de overdracht van de bodemtaken met zich meebrengt. Het gaat om een grove inschatting die is gebaseerd op taken en bijbehorende kosten die voor de individuele gemeente in eerdere jaren zijn gemaakt. Voor de gemeente Eersel gaat het om een bedrag van jaarlijks € 10.000,-. De exacte hoogte van het benodigde bedrag wordt bepaald door de feitelijke uitvoering van taken door de ODZOB. Als er in een jaar veel ontwikkelingen zijn op gebied van bodem (o.a. melding grondtransporten, bodemsaneringen, advisering bodemonderzoeken) is te verwachten dat de kosten hoger zullen uitvallen dan in jaren waarin minder activiteiten op gebied van bodem plaatsvinden.

Omdat qua uitvoering en in financieel opzicht er nog veel onduidelijk bestaat, wordt voorgesteld om de overdracht van bodemtaken onderdeel van de risicoparagraaf te laten uitmaken. Op een later moment wordt de raad besluitvorming over de bodemtaken voorgelegd.

Verwerkingsovereenkomst restafval Attero

Inmiddels heeft de rechter besloten dat de gemeente aansprakelijk is. De vraag is hoe de naheffing wordt verdeeld over de gemeenten. Gemeente Eersel heeft in de jaarrekening 2022 een voorziening getroffen voor deze naheffing. Gelet op onduidelijkheid over de berekening van deze naheffing is er nog sprake van een risico. Vooralsnog wordt dit risico financieel als nihil verwerkt.

Risico's voortvloeiend uit voor de gemeente autonome ontwikkelingen

Ontwikkeling algemene uitkering Gemeentefonds

De laatste jaren was er diverse malen onzekerheid over de hoogte van het accres, echter door afschaffing van de systematiek van "samen trap op trap af" is een belangrijke fluctuatie hiermee weggenomen. Daarentegen zijn er nog diverse zaken waar onzekerheid over is en derhalve een risico vormen. Een tweetal risico's worden hieronder weergegeven.

Herijking

Het nieuwe verdeelstelsel is inmiddels ingevoerd per 1 januari 2023. Het laatst berekende effect voor de gemeente Eersel bedraagt op dit moment € 63,- nadelig per inwoner. Het is nog de vraag of het rijk tot het maximale nadeel van € 37,50 per inwoner blijft herverdelen. Om die reden is er vanaf 2026 nog een stelpost aanwezig die € 15,- per inwoner kan opvangen. Mocht de suppletie-uitkering volledig worden afgebouwd, dan resteert er nog een nadeel van € 10,50 per inwoner welke op dit moment nog niet is voorzien.

Compensatie ravijnjaar 2026

Vanaf 2026 daalt de algemene uitkering van de gemeente Eersel met afgerond 3,2 miljoen. In deze begroting is reeds rekening gehouden met een gedeeltelijke compensatie van het Rijk van € 810.000,-, welke in de septembercirculaire 2022 is opgenomen. Enerzijds verwachten de gemeenten dat het rijk nog met een aanvullende compensatie zal komen. Anderzijds noemt het ministerie van Financiën het terugdraaien van de structurele compensatie als bezuinigingsoptie. Dit laatste zou het tekort doen oplopen. Vooralsnog wordt voor de algemene uitkering rekening gehouden met een jaarlijks risico van € 100.000,- per jaar.

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt stijgt op dit moment. Op dit moment hebben we meer dan voldoende liquide middelen, echter de restantkredieten bedragen ruim € 55 miljoen (tot en met de raadsvergadering van 6 juli 2023). Ondanks dat wordt op dit moment voorzien dat we mogelijk in 2025 een nieuwe geldlening moeten

aantrekken. Voor nieuwe investeringen wordt op dit moment gerekend met 1,25% rentelast. Dit is toereikend ter dekking van toekomstige geldleningen op basis van de huidige rente voor langlopende geldleningen. Echter het tijdstip waarop de geldlening daadwerkelijk moeten worden aangetrokken en de werkelijke rente op dat moment zijn onzeker. Ondanks dat we financieel anticiperen op de gestegen rente blijft er een risico. De ontwikkeling van de rente is moeilijk in te schatten. Vooralsnog wordt dit risico (dus naast het voorziene) financieel als nihil verwerkt.

Prijzontwikkeling gas en elektriciteit

In 2023 is de levering van energie voor de jaren 2024 en volgende jaren opnieuw aanbesteed. Eind 2023 wordt bekend welke leverancier vanaf 2024 de energie voor de komende jaren levert en welk tarief deze leverancier hanteert. Gezien de huidige ontwikkelingen van de prijzen in de gas- en elektriciteitsmarkt, is een prijsstijging ten opzichte van het vorige contract te verwachten. Hierop is vooralsnog geanticipeerd door rekening te houden met een stijging van 50% in deze begroting. De uiteindelijke prijzen zijn echter afhankelijk van de uitkomsten van de aanbesteding. Vooralsnog wordt dit risico (naast de begrote stijging) financieel als nihil verwerkt.

Kengetallen

Conform Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) nemen we de volgende kengetallen op:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen;
- solvabiliteitsratio;
- structurele exploitatieruimte;
- grondexploitatie;
- belastingcapaciteit.

De kengetallen worden conform het nieuwe BBV vanaf begroting 2017 ook meerjarig te worden weergegeven. De kengetallen voor de jaren 2022 tot en met 2027 zijn berekend op:

Kengetallen behorende bij de begroting 2024	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Netto schuldquote	-53,21%	-19,64%	-22,21%	-24,04%	-27,13%	-28,93%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen	-53,39%	-19,64%	-22,27%	-24,09%	-27,16%	-28,96%
Solvabiliteitsratio	63,12%	63,44%	67,81%	67,24%	63,04%	62,79%
Structurele exploitatieruimte	2,81%	3,54%	1,35%	0,67%	-6,21%	-7,18%
Grondexploitatie	3,12%	2,03%	2,37%	0,00%	0,00%	0,00%
Belastingcapaciteit	99,91%	86,33%	86,66%	87,18%	87,18%	87,18%

Schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen.

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Als algemene norm geven we de volgende richtgetallen.

Algemene normwaarden schuldquote	Schuldquote
Normaal	0% - 100%
Voorzichtigheid geboden	> 100 %
Zeer hoge schuld	> 130 %

De schuldquote ligt bij de begroting 2024 onder de 0%. Dit betekent dus dat de gemeente Eersel een zeer gunstige schuldquote heeft. De verwachting is dat we in de komende jaren vreemd vermogen moeten aantrekken ter financiering van onze uitgaven.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin het bezit van de gemeente is afbetaald en in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Deze ratio geeft het aandeel van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen.

Algemene normwaarden bruto schuld	Ratio solvabiliteit
Weinig tot geen schuld	> 80 %
Normaal	30% - 80%
Voorzichtigheid geboden	20% - 30%
Bezit zeer zwaar belast met schuld	0% - 20%

De solvabiliteitsratio voor 2024 bedraagt 71,93% welk percentage als normaal kan worden beschouwd.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Zoals blijkt uit de tabel is de structurele exploitatieruimte gering en negatief vanaf 2026.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het is lastig om hier een norm voor te formuleren aangezien deze norm niets zegt over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw c.q. bedrijventerreinen.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Bij de becijfering van dit kengetal is uitgegaan van hetgeen met betrekking tot de lastendruk is vermeld in de paragraaf "Lokale heffingen". Hieruit blijkt dat de (voorlopige) lastendruk voor 2024 is becijferd op € 784,62 terwijl het landelijk gemiddelde voor 2023 (t-1) € 905,- bedraagt. Dit betekent dat de gemeente Eersel in 2024 ruim 13% onder het landelijk gemiddelde van 2023 zit.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Wat zijn kapitaalgoederen?

Kapitaalgoederen zijn belangrijk voor de openbare ruimte en het beheer en behoud daarvan is een taak voor ons. Wanneer we dit niet goed onderhouden, is de kans groot dat we veel klachten krijgen. Dit kan leiden tot ad hoc maatregelen en extra grote uitgaven. Dat noemen we ook wel kapitaalvernietiging. Via beheersplannen zorgen we ervoor dat het onderhoud systematisch gedaan wordt.

Wegen

Beleidskader

Op grond van de Wegenwet zijn wij als wegbeheerder verantwoordelijk voor onderhoud en beheer van gemeentelijke wegen. Het gaat om wegen binnen de bebouwde kom en wegen buiten de bebouwde kom die op de wegenlegger als openbare weg zijn aangegeven. Ook de aanliggende berm, sloten en eventuele kunstwerken (bruggen en/of viaducten) horen bij de weg. Het verhardingsoppervlak (asfalt en elementverhardingen) in onze gemeente is ongeveer 1,85 miljoen vierkante meter. De vervangingswaarde hiervan bedraagt ± € 176 miljoen.

Beheer

Het wegenbestand (asfalt, beton, elementverhardingen, inclusief civiele kunstwerken) houden we in stand door planmatig onderhoud. Hierbij maken we gebruik van een wegbeheerprogramma. Door de gemeenteraad is het onderhoudsniveau voor de verhardingen vastgesteld op niveau B en voor de parkeerplaatsen geldt niveau C. Het daarbij benodigde budget is berekend met het beheerprogramma. Jaarlijks wordt hiervoor een bedrag in de voorziening 'Onderhoud wegen' gestort.

Door iedere twee jaar alle verhardingen te laten inspecteren, dit te verwerken in het beheerprogramma en het maken van een planning en begroting, houden we een actueel wegbeheerplan en inzicht op het door de Raad vastgestelde onderhoudsniveau.

Naast de voorziening 'Onderhoud wegen' is er tot en met 2023 ook een aparte voorziening 'Onderhoud wegen degeneratievergoeding' in stand gehouden. Deze voorziening voorziet in vergoedingen die worden uitgekeerd aan de instemminghouder als compensatie voor degeneratieschade van het verhardingsoppervlak door het uitvoeren van graafwerkzaamheden ten behoeve van het leggen van leidingen onder verhardingsconstructies.

Voor het jaar 2024 en verder is besloten deze voorziening samen te voegen met de voorziening 'Onderhoud wegen'. Hier zal ook rekening mee worden gehouden in het wegenbeheerplan.

De storting in de voorziening 'Onderhoud wegen' (inclusief de zojuist genoemde voorziening degeneratievergoeding) is voor 2024 € 951.298,-. Op 1 januari 2023 was de stand van de voorziening 'Onderhoud wegen' € 2.342.452,- en was de stand van de voorziening 'Onderhoud wegen degeneratievergoeding' € 316.275,-. Tezamen € 2.658.727,-.

Uitvoering beheerplan wegen

Uit de laatst uitgevoerde weginspectie (2022) blijkt dat de gemiddelde kwaliteit van onze wegverhardingen gezakt is tot rapportcijfer 4,9. Dat is lager dan de ondergrens van het streefniveau B (5,5 - 7,5). Dat dit zou gebeuren is/was (te) voorzien:

Verhardingen binnen de bebouwde kom

Vanuit kostenefficiëntie kiezen wij ervoor om vervanging van wegverharding en riolering gelijktijdig te doen; we maken werk met werk. Omdat riolering globaal 1,5 keer langer mee gaat dan straatwerk, is het onvermijdelijk dat de kwaliteit van de wegen langzaam achteruit gaat. Dit geldt met name voor rijbanen en parkeerplaatsen. Trottoirs en voetpaden houden we op een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau (minimaal B) door steeds meer klein onderhoud uit te voeren. Dit vanwege betrouwbaarheid, toegankelijkheid en lagere risicoaansprakelijkheid. Verminderde kwaliteit van rijbanen en parkeerplaatsen binnen woonwijken is acceptabel aangezien de snelheden hier laag zijn en de verkeersveiligheid niet in het geding is. Het is minder comfortabel en na regenval is er meer plasvorming. Met klinkerverhardingen is daarnaast ook geen sprake van kapitaalvernietiging. Straatstenen van goede kwaliteit zijn altijd herbruikbaar.

Verhardingen buiten de bebouwde kom

Hier liggen de risico's heel anders. De wegen buiten de bebouwde kom zijn hoofdzakelijk van asfalt en de snelheden die hier gereden worden zijn veel hoger. De onderhoudsplanning voor deze wegen is erop gericht om de verkeersveiligheid te allen tijde te waarborgen en kapitaalvernietiging te voorkomen. Door tijdige (groot) onderhoudsmaatregelen uit te voeren, kunnen we met relatief lage jaarlijkse kosten de levensduur van asfaltwegen verlengen. Zolang de jaarlijkse onderhoudskosten voor een weg lager zijn dan de kapitaallasten van rehabilitatie is dit ook financieel verantwoord. Al onze wegen in het buitengebied zijn verkeersveilig.

Met de reeds beschikbare middelen en jaarlijkse toevoeging aan de onderhoudsvoorziening kunnen we onze asfaltwegen, trottoirs en fietspaden op korte en middellange termijn goed in stand houden.

Beheerplan wegen 2023-2027

Afgelopen jaar hebben wij aan de hand van de weginspecties 2022 een nieuw beheerplan wegen 2023 -2027 gemaakt, onze onderhoudsstrategie aangepast en een financieel groeimodel uitgewerkt. De financiële consequenties hiervan zullen worden verwerkt in de begroting 2025 en verder. In 2024 wordt een nieuwe weginspectie uitgevoerd.

Dagelijks onderhoud (exploitatiebegroting)

Naast het planmatig onderhoud met behulp van het wegbeheerprogramma voeren we nog diverse onderhoudstaken uit op basis van inspectierondes en vaste onderhoudscycli. Deze onderhoudstaken omvatten onder andere het vegen van de wegen, afgraven en aanvullen berm, onderhoud wegmarkeringen, onderhoud zandwegen, calamiteitenonderhoud verhardingen, onkruidbestrijding op verhardingen, onderhoud straatmeubilair, uitdiepen bermsloten en het onderhoud aan de duikers onder de wegen. Deze kosten zijn opgenomen in de jaarlijkse exploitatiebegroting.

We zien een gestage groei van de kosten voor dagelijks onderhoud, mede ten gevolge van weersextremen en snelle stijging van prijzen in de GWW (Grond-, Weg- en Waterbouw). Dit geldt met name voor berm, zandwegen, sloten en elementenverhardingen.

Vervanging van wegen/ rehabilitatie

Binnen de voorziening (onderhoud) wegen houden we geen rekening met vervangingskosten aan het einde van de levensduur van een weg. De maximale levensduur van een weg op zandgronden zoals in Eersel is ± 60 jaar. Gedurende deze levensduur voeren we twee of drie keer groot onderhoud uit. Aangezien een groot deel van de wegen in het buitengebied van Eersel is aangelegd tussen 1950 en 1970, houden we rekening met een structurele toename van de benodigde kosten voor het vervangen van de wegen. Wij vervangen de wegconstructie pas als de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten voor een weg hoger worden dan de kapitaallasten voor de vervanging van deze weg, of als de verkeersveiligheid in gevaar komt.

In het verleden hebben we ervoor gekozen om het vervangen van wegen (verhardingsconstructie) op te nemen in het Meerjarig Investeringsprogramma (MIP). Dit veroorzaakt extra kapitaallasten. Omdat we het vervangen van wegen zo lang mogelijk uitstellen is de kans aanwezig dat we onverwachts vervangingspieken krijgen. En daarmee ook afwijkingen in de prognose. Dit is begrotingstechnisch ongewenst. Daarom hebben we de “reserve rehabilitatie wegen” ingesteld. Hiermee egaliseren we deze schommelingen.

Als we kijken naar de leeftijdsopbouw van de wegen, neemt ook de hoogte van de storting in deze bestemmingsreserve de komende jaren toe. Vanaf de begroting 2019-2022 storten we in het kader van het meerjarigperspectief jaarlijks oplopend € 35.000,- extra in de “bestemmingsreserve rehabilitatie wegen”.

Uit de weginspectie in 2022 zijn verder geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Riolering

Beleidskader

Aanleg en beheer van riolering zijn gemeentelijke taken. Dit staat zo omschreven in de Wet milieubeheer. Wij zijn op grond van deze wet verplicht om een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) op te stellen.

In het verbreed GRP 2023-2027 is weergegeven hoe we de rioleringstaak in de komende planperiode vormgeven. Hierbij houden we rekening met de gevolgen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Wet gemeentelijke watertaken (Wgw).

In het bijbehorende kostendekkingsplan staat hoe we alle kosten door middel van een rioolheffing dekken. De totale riolering houden we in stand door middel van klein en groot onderhoud. De totale onttrekking uit de voorziening riolering is voor 2024 becijferd op € 183.959,-. Ongeveer 50% van de inkomsten dekt de kapitaallasten van (toekomstige) vervangingen. Globaal wordt de andere helft gebruikt voor jaarlijks onderhoud (exploitatiebegroting). In de verre toekomst zal deze verhouding verschuiven naar 2/3 – 1/3.

Beheer

Op grote lijnen is de leeftijd van riolering bepalend voor de vervanging van riolering. Riolering gaat tussen de 60 en 80 jaar mee. De eerste vervangingspiek ligt vanaf 2030.

Om een zo goed mogelijk inzicht te krijgen in kwaliteit van de riolering, vinden er jaarlijks camera-inspecties plaats. De inspectiecyclus is 10 jaar. Op basis hiervan passen wij het theoretische vervangingsplan riolering aan. Dit ook in combinatie met maatregelen in het wegbeheer. Riolering is in principe maatgevend, omdat het de belangrijkste kostendrager is voor reconstructies. Naast het vervangen kijken we jaarlijks op basis van de uitgevoerde inspectie naar het planmatig onderhoud.

Uitvoering beheerplan

Binnen het beschikbare budget in de begroting voeren we deze noodzakelijke herstelmaatregelen uit. Andere onderhoudsmaatregelen die we jaarlijks uitvoeren zijn onder andere kolken zuigen, reinigen gemalen, inspectie, maaien wadi's (waterafvoer drainage en infiltratie) en onderhoud van pompen van de gemalen, randvoorzieningen en mechanische riolering.

Metten en monitoren

Om beter inzicht te krijgen in het functioneren van de riolering meten we vanaf medio 2010 in samenwerking met het waterschap de Dommel aan de overstorten. Het betreft kwantitatieve metingen. Om inzicht te krijgen in de grondwaterstanden hebben we in 2014 een basismeetnet ingericht. Bij het beheer van het grondwatermeetnet worden we ondersteund door het waterschap de Dommel en Brabant Water.

Openbare Verlichting

Beleidskader

De twee speerpunten uit het beleidsplan Openbare Verlichting 2014-2024 zijn uitgevoerd: het verwijderen van lichtmasten in het buitengebied en het ombouwen van 1.525 (oranje) SOX verlichting naar LED. Daarnaast wordt bij reguliere vervanging ingezet op het toepassen van LED verlichting. Wij streven naar verdere vermindering van het energiegebruik voor OV tot de 50% energiereductie in 2030 ten opzichte van het jaar 2013. Thans is ± 40% van onze openbare verlichting voorzien van LED-armaturen, hetgeen een energiebesparing van ± 30% per mast heeft opgeleverd.

In 2023 schrijven we een nieuw beheerplan Openbare Verlichting met een looptijd van vier jaar (2024-2028). Hoofddoel is om te komen tot een goed vervangingsplan/schema om het onderhoud zo efficiënt mogelijk in te richten en het verlichtingsniveau in woonwijken op de norm te brengen.

Beheer

We beschikken momenteel over 5.447 lichtmasten. Plusminus 1.525 daarvan waren lichtmasten met SOX-armaturen welke volgens het beleidsplan 2014-2024 zijn vervangen door LED. Dit is een heel belangrijke stap geweest in onze duurzaamheidsambitie met betrekking tot energiebesparing. In nieuwbouwplannen worden standaard alleen nog maar LED-armaturen geplaatst. Ook bij vervangingen gebruiken we nu uitsluitend nieuwe LED-armaturen

Hoofduitgangspunt bij het onderhoud is zorgen dat we de uitval beperken. Oudere lampen gaan maximaal drie tot vier jaar mee. Daarom vervangen we al deze $\pm$ 3.400 lampen gefaseerd eens in de drie jaar. We noemen dit groepsremplace. De meerkosten voor de vervroegde vervanging wegen ruimschoots op tegen het extra storingen rijden. Met het gebruik van LED-armaturen gaan we nu naar een levensduur van twaalf jaar, en we besparen zo jaarlijks $\pm$ € 5,- per mast per jaar remplacekosten.

De storting in de voorziening "onderhoud openbare verlichting" bedraagt voor 2024 € 129.800,-. Hieruit wordt de vervanging van afgeschreven masten en armaturen gefinancierd. De stand van de voorziening bedraagt per 1 januari 2023 € 664.952,-.

In 2023/2024 vervangen we 2.178 oude armaturen met zogenaamde PLL-lampen door nieuwe LED-armaturen. De PLL lampen worden vanaf 2024 niet meer geproduceerd en zijn al moeilijk verkrijgbaar. De totale kosten van vervanging brengen we ten laste van de voorziening. De voordelen hiervan zijn groot: vermindering energiegebruik, lagere remplacekosten, beter verlichtingsniveau en gelijkmatigheid, en minder uitval. Na deze vervanging is ongeveer 80% van onze openbare verlichting verduurzaamd.

Door de steeds hogere energiekosten, energiebelasting, Opslag Duurzame Energie (ODE) en netwerkkosten levert de energiebesparing helaas geen kostenreductie op ten opzichte van voorgaande jaren, alleen minder meerkosten in de toekomst. Deze bedragen we op $\pm$ € 100.000,- per jaar.

Groen

Beleidskader

Als groene gemeente hebben we relatief veel openbaar groen. Het groen binnen de bebouwde kommen leggen we vast in de geldende bestemmingsplannen. In 2017 heeft de gemeenteraad voor alle kommen het beleidsplan Groen Loont vastgesteld. In dit plan worden de groenstructuren van de zes dorpen vastgelegd en nieuwe kaders voor de gewenste inrichting van zowel het gebied binnen als het gebied buiten de bebouwde kom gesteld.

In 2023 is het Bomenbeleidsplan vastgesteld voor een goede bescherming en instandhouding van het huidige bomenbestand. Het beleidsplan 'natuurlijk spelen' hanteren we voor de speelterreinen. Het Beeldkwaliteitsplan vastgesteld in 2012, geeft ook richtlijnen voor groen. Voor de sportaccommodaties geldt het accommodatiebeleid. In dit beleidsplan staat aangegeven wat basisvoorziening is (wat wij onderhouden) en wat niet (onderhoud door sportverenigingen). De raad heeft in november 2012 de gewenste kwaliteitsniveaus voor de verschillende groenvoorzieningen vastgesteld.

Groenbeheer

Het beheer van gemeentelijk openbaar groen binnen de kom wordt geheel uitbesteed op basis van meerjarige bestekken. De totale beheerkosten voor groen binnen de bebouwde kom (exclusief apparaatskosten) bedragen in 2024: € 965.903,-. Voor dit bedrag worden de evenemententerreinen, speelterreinen, plantsoenen en gazons binnen de kom onderhouden.

Het beheer van gemeentelijk openbaar groen buiten de kom besteden we voor een deel (maaieren sloten en bermen) uit op basis van meerjarige bestekken. Het andere deel (onder andere snoeien van hagen) doet onze buitendienst. De totale beheerkosten voor groen buiten de bebouwde kom (exclusief apparaatskosten) bedragen voor 2024 € 90.423,-.

Beheer Bossen

Het beheer van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen besteden we geheel uit op basis van meerjarige bestekken. De kosten die we hier maken moeten worden afgedekt door de inkomsten. We hebben een bestemmingsreserve egalisatie bebossing om calamiteiten zoals bosbranden en boomziekten te kunnen herstellen. We streven naar een geleidelijke groei van deze bestemmingsreserve tot een bedrag van maximaal € 200.000,-. Met een dergelijk bedrag kunnen we onze grootste risico's afdekken. Deze aanvulling op de reserve genereren we jaarlijks uit het verschil tussen de onderhoudsuitgaven en de inkomsten (van de houtverkoop).

Beheer landschapselementen (LSE)

Het beheer van landschapselementen is in 2021 opgestart via een meerjarige opdracht waarmee de komende jaren eerst herstelbeheer wordt uitgevoerd. In 2022 hebben we een flinke inhaalslag gemaakt en zijn we overgegaan naar cyclisch beheer. In 2022 is een forse verhoging van het beheerbudget gerealiseerd, waardoor we nu in staat zijn om de verwaarlozing van de LSE's te stoppen. In de komende jaren willen we dit beheer gaan uitvoeren samen met de aanliggende eigenaren, die hiervoor een beheervergoeding kunnen krijgen.

Beheer Ecologische VerbindingsZones (EVZ's)

Ecologische verbindingszones zijn een optelsom van bosjes, beekdalen en landschapselementen die door hun strategisch plaats samen voor een verbinding kunnen zorgen tussen grote natuurgebieden (bijvoorbeeld NatuurNetwerk Brabant, Landschotseheide, Buikheide/Groot en Kleinmeer). Met ingang van het begrotingsjaar 2024 hebben we hiervoor een separate begrotingspost opgenomen. Inzicht geeft mogelijk uitzicht op medefinanciering.

Beheer natuurgrassportvelden

Het onderhoud van de natuurgras -sportvelden gebeurt op basis van een bestek. De totale beheerkosten voor de sportvelden in 2024 ramen we op € 219.356,-. Met dit budget onderhouden we de natuurgrasvelden.

Beheer bomen

De bomen (binnen en buiten de kom) worden grotendeels beheerd door externen. Dit op basis van een snoeiplan. Klein snoeiwerk of het oplossen van incidentele problemen worden uitgevoerd door de buitendienst. Het reguliere onderhoud aan (laan)bomen voor 2024 ramen we op € 102.273,- (exclusief apparaatskosten).

Speelvoorzieningen

De speeltoestellen worden voor een deel onderhouden door de buitendienst en voor deel door derden op basis van een inspectie. Het budget voor het beheer aan de speelvoorzieningen in 2024 ramen we op € 28.800,-. Hiermee kunnen we de jaarlijkse inspecties, klein onderhoud en de vervanging van een enkel speeltoestel betalen. Op deze wijze waarborgen we het onderhoud van de speelvoorzieningen op verantwoorde wijze. Dit budget is evenwel onvoldoende om speeltoestellen aan het einde van hun levensduur (vijftien jaar) te kunnen vervangen. Hiervoor schrijven we in 2024 een beheerplan speeltoestellen.

Gebouwen

Beleidskader

Het gaat hier om de gebouwen die bij de gemeente in onderhoud zijn.

Er zijn drie soorten onderhoud voor deze gebouwen te onderscheiden:

- Het dagelijks onderhoud dat tot doel heeft om het gebouw en de installaties in een toestand te houden die voor de dagelijkse functievervulling noodzakelijk is. In de exploitatiebegroting wordt hier elk jaar een post voor opgenomen;
- Het periodiek onderhoud waarbij in de regel geen vernieuwing plaatsvindt, zoals buitenschilderwerk. Dit betreft terugkerend onderhoud met een zekere cyclus;
- Het groot onderhoud, waarbij veelal onderdelen van het gebouw of de installaties moeten worden vervangen (zoals vernieuwing van het dak of vervanging van de Cv-installatie).

De kosten van het periodiek en groot onderhoud hebben we in een meerjaren onderhoudsplan opgenomen. Op basis van dit plan hebben we de stortingen en onttrekkingen uit de voorzieningen berekend. Hiermee hebben we al het noodzakelijk onderhoud aan het onroerend goed in financiële zin afgedekt. Uiteraard moet regelmatig herijking plaatsvinden. Nieuwe investeringen voor aanpassingen of uitbreidingen nemen we in het meerjarig-investeringsprogramma op.

In het accommodatiebeleid staat wat we verstaan onder een basisvoorziening. Voor de gebouwen die vallen onder het accommodatiebeleid betekent dit dat alleen de basisvoorzieningen door ons worden onderhouden. Wij dragen dan zorg voor het groot onderhoud inclusief de installaties. Voor het dagelijks onderhoud zijn de verenigingen of stichtingen zelf verantwoordelijk.

De vereniging kan het onderhoud waar wij verantwoordelijk voor zijn (basisvoorziening), onder bepaalde voorwaarden, ook zelf uitvoeren (privatisering). De verenigingen ontvangen daarvoor financiële bijdragen, gebaseerd op de gemiddelde onderhoudslast over tien jaar.

Naast de gebouwen die in het accommodatiebeleid staan, hebben we ook de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van andere gebouwen. Denk hierbij aan binnensportaccommodaties, de brandweerkazernes, de gemeentewerf en het gemeentehuis. Voor deze gebouwen hebben we ook meerjaren onderhoudsplannen opgesteld. Wij zijn hier verantwoordelijk voor het totale onderhoud.

Beheer

Het onderhoud gebeurt volgens een meerjaren onderhoudsprogramma en jaarlijkse na-inspecties. Deze meerjaren onderhoudsprogramma's actualiseren we jaarlijks per gebouw. Ze geven een overzicht van het geplande onderhoud voor de eerstvolgende tien jaar (eerste jaar is het begrotingsjaar). De hoogte van storting in de begroting bedraagt het gemiddelde van de totale geraamde onderhoudskosten in genoemde periode van tien jaar. Bij de stortingen voor deze onderhoudsvoorzieningen houden we rekening met het saldo in de voorziening per 1 januari van het begrotingsjaar.

Schoolgebouwen

Vanaf 1 januari 2015 zijn de verantwoordelijkheden (en daarmee het budget) voor het buitenonderhoud en de aanpassing van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs van gemeenten naar schoolbesturen overgeheveld. Schoolbesturen zijn vanaf dat moment verantwoordelijk voor het gehele onderhoud, van zowel de binnen- als de buitenzijde van schoolgebouwen. Wij zijn nog verantwoordelijk voor bekostiging van voorzieningen als nieuwbouw, uitbreiding en constructiefouten. De verwachting is dat het begrip renovatie wordt toegevoegd aan de voorzieningen in de huisvesting waar de gemeente voor verantwoordelijk is. De beoogde inwerkingtreding van deze wetswijziging is 1 januari 2025. Het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs gemeente Eersel 2024-2038 (eerste kwartaal 2024) is de basis voor uitvoering van de verantwoordelijkheden.

Bij MFA's waar wij eigenaar zijn van het volledige gebouw, inclusief onderwijs, dragen wij ook zorg voor het onderhoud van het totale gebouw. Dit moet op basis van de verdeling van verantwoordelijkheden (en budget) verrekend worden.

Beleid en beleidsdocumenten

Het beheer geschiedt op basis van beleid - en beheerplannen:

- [Verbreed GRP 2023-2027](#)
- Beheerplan wegen 2023-2027
- Beheerplan Openbare verlichting 2024-2028 Gemeente Eersel
- Onderhoudsbestekken (meerjaren)
- [Beleidsplan "Groen Loont" \(2017\)](#)
- [Beleidsplan gemeentelijke bos- en natuurterreinen](#)
- [Bomenbeleidsplan 2023-2033](#)

4. Treasury

Wat is treasury?

Treasury omvat alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op:

- financiële vermogenswaarden;
- financiële geldstromen;
- financiële posities;
- hieraan verbonden risico's.

In de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) staat de treasuryfunctie centraal en is de treasuryparagraaf zowel bij de begroting als bij het jaarverslag verplicht gesteld.

In de vergadering van december 2015 heeft de gemeenteraad het geactualiseerde treasurystatuut vastgesteld. Hierin zijn de noodzakelijke aanpassingen als gevolg van wijziging van de wet Fido, de RUDDO (Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden) en de Wet Verplicht schatkistbankieren verwerkt.

Deze 'Treasuryparagraaf' bevat de volgende onderdelen:

- Risicobeheer
- Gemeentefinanciering
- Uitzettingen
- Kasbeheer
- Rentescema

Risicobeheer

Conform de eisen van de wet Fido moet de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dienen, het beheer prudent te zijn en er moet voldaan worden aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De gemeente Eersel heeft conform de bepalingen in de wet Fido en het treasurystatuut enkel geldleningen

gesloten en garanties uitgezet voor de uitoefening van de publieke taak. Binnen het prudent beleid is het streven steeds gericht op het maximaliseren van het rendement op het belegde vermogen en het minimaliseren van de kosten. Hierbij dient uiteraard rekening te worden gehouden met de bepalingen van het treasurystatuut.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet wordt genoemd in de uitvoeringsregeling van de wet Financiering decentrale overheden. Deze limiet stelt een grens aan de korte financiering die gemeenten hanteren voor de financiering van lopende uitgaven om tijdelijke liquiditeitstekorten op te vangen. Een gemeente mag slechts een beperkt deel van de begroting met kort geld financieren. Een langere vastlegging van de geleende middelen zorgt voor een beter voorspelbare rentelast. Bij de huidige rentestanden is het de vraag of er wel sprake is van een risico.

De kasgeldlimiet wordt uitgedrukt in een percentage (8,5%) van de totale begroting als bovengrens met een minimum van € 300.000,-. Het kasgeldlimiet bedraagt daarom voor 2024 afgerond € 4,9 miljoen. Dit is 8,5% van het totaal van de jaarbegroting 2024 (€ 58 miljoen).

Het college van burgemeester en wethouders kan op grond van artikel 14 van de “Financiële verordening gemeente Eersel 2021” de benodigde financieringsmiddelen aantrekken, hetgeen, gelet op het verwacht financieringsoverschot, niet nodig zal zijn in 2024. De programma’s (inclusief de investeringen) zijn dus binnen de door de raad vastgestelde kaders van de begroting uit te voeren.

Vanuit de Rijksoverheid is een Handreiking Treasury opgesteld als hulpmiddel voor gemeenten om meer inzicht te geven in de berekening en toetsing van de kasgeldlimiet. Onderstaande berekeningsmethodiek is opgenomen vanuit deze handreiking en hieruit blijkt nogmaals dat er voldoende ruimte aanwezig is om kortlopende schulden te kunnen financieren.

Toets kasgeldlimiet		(x € 1.000,-)
Omvang begroting per 1 januari (=grondslag)		
	57.919	
1. Toegestane kasgeldlimiet		4.923
- in procenten van de grondslag		8,50%
- in bedrag		4.923
2. Omvang vlottende korte schuld		7.409
Opgenomen gelden < 1 jaar		4.196
Schuld in rekening-courant		0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar		3.213
3. Vlottende middelen		40.519
Contante gelden in kas		3
Tegoeden in rekening-courant		34.951
Overige uitstaande gelden < 1 jaar		5.565
4. Toets kasgeldlimiet		
Toegestane kasgeldlimiet (1)		4.923
Totaal netto vlottende schuld (2)-(3)		-33.110
Ruimte (+)/Overschrijding (-)		38.033

Renterisiconorm

In de wet Fido en in artikel 4 van het treasurystatuut staat dat de renterisiconorm niet mag worden overschreden. Deze norm is ingevoerd ter beperking van het renterisico op de vaste schuld. Het renterisico met betrekking tot de renterisiconorm heeft betrekking op de contractuele renteherzieningen en de aflossingen op de vaste schuld. Het renterisico wordt verkleind door aflossingen in de tijd te spreiden. Het renterisico wordt ieder jaar getoetst aan de renterisiconorm. De renterisiconorm wordt berekend door een vastgesteld percentage (20% voor gemeenten) te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal. Voor 2024 becijferen we de renterisiconorm op (afgerond) € 11,6 miljoen (20% van € 58 miljoen).

In onderstaande tabel, uit de Handreiking Treasury, is de meerjarig berekende renterisiconorm weergegeven en de toetsing aan deze norm. Uit de berekening blijkt dat de gemeente Eersel meerjarig voldoende ruimte heeft onder de renterisiconorm om dit risico op te vangen.

Renterisiconorm		(x € 1.000,-)			
		2024	2025	2026	2027
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0
1	Netto renteherziening op vaste schuld (1a -/- 1b)	0	0	0	0
2a	Te betalen aflossing	807	807	807	807
2b	Te ontvangen aflossing	6	6	6	6
2	Netto aflossing (2a -/- 2b)	801	801	801	801
3	Renterisico (1 + 2)	801	801	801	801
4	Renterisiconorm	11.584	11.344	10.689	10.601
	Ruimte onder rente risiconorm (4 > 3)	10.783	10.543	9.888	9.800
	Overschrijding rente risiconorm (3 > 4)	0	0	0	0
<i>Berekening rente risiconorm</i>					
	Begrotingstotaal jaar T	57.919	56.720	53.445	53.004
	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
	Renterisiconorm	11.584	11.344	10.689	10.601

Rentevisie

De gemiddelde marktrente voor vaste geldleningen lag per medio 2023 (looptijd 10 jaar, gelijke aflossing en zonder renteaanpassing) op afgerond 3,6%. Wat de rente voor de toekomst zal doen is nog ongewis. In de begroting 2024-2027 hanteren we - conform de uitgangspunten bij de voorjaarsnota/begroting 2024 en het nieuwe BBV - een rentevoet van 1,25%.

Gemeentefinanciering

In artikel 7 van het treasurystatuut is bepaald dat financiering voor een periode langer dan één jaar met externe financieringsmiddelen zoveel mogelijk wordt beperkt door primair gebruik te maken van interne financieringsmiddelen. Tevens is in lid 2 van artikel 7 opgenomen dat uitsluitend gebruik gemaakt wordt van onderhandse leningen.

In de begroting 2024 houden we bij de berekening van de renteomslag volledig rekening met de uitgaven vanwege de al beschikbaar gestelde kredieten. We hebben ook nog geen rekening gehouden met de nog te voteren kredieten 2024 ingevolge het investeringsprogramma 2024-2027.

Het renteomslagpercentage 2024 hebben we berekend op 0,0%. De rentebaten zijn in 2024 nagenoeg gelijk aan de rentelasten op langlopende financieringen, waardoor het omslagpercentage op gemiddeld 0,0% uit komt.

Bij het investeringsprogramma 2024-2027 is 1,25% toegerekend aan de investeringen, terwijl voor het eerste jaar - conform de financiële verordening gemeente Eersel - rekening wordt gehouden met een half jaar rente.

De geldleningen-portefeuille van de gemeente Eersel bestaat per 1 januari 2024 uit twee vaste geldleningen, een afgesloten bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten en een bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Het totale schuldrestant per 1 januari 2024 bedraagt € 6,3 miljoen en per 31 december 2024 bedraagt dit nog € 5,5 miljoen. Het totaal te betalen rentebedrag over 2024 wordt geraamd op € 244.465,- en afgezet tegen het hiervoor genoemde schuldrestant per 1 januari 2024, resulteert dit in een gemiddeld rentepercentage van 3,89%. Voor de lopende vaste geldleningen is geen vervroegde buitengewone aflossing toegestaan.

Uitzettingen

Uitzettingen op lange termijn

Gemeente Eersel heeft geld vastgelegd in aandelen bij de volgende instanties (stand per 1 januari 2023):

- Bank voor Nederlandse Gemeenten (121.021 aandelen) € 807.776,-
- Brabant Water (36 aandelen) € 1.634,-

Uitzettingen op korte termijn

Voor wat de uitzettingen op korte termijn betreft is in het treasurystatuut aangegeven door middel van welke producten en bij welke financiële instellingen overtollige gelden mogen worden belegd.

Als gevolg van de invoering van de Wet Verplicht Schatkistbankieren zijn uitzettingen alleen nog toegestaan in de vorm van leningen bij en tussen decentrale overheden onderling. De wet Ruddo bepaalt echter, dat het

terug uitzetten van tijdelijk overtollige aangetrokken vaste financieringsmiddelen t.b.v. projectfinanciering altijd dient te geschieden bij de financiële instelling, die de vaste financieringsmiddelen heeft verstrekt.

Kasbeheer

Al het betalingsverkeer vindt plaats via één bank, de huisbankier. Dit is de Bank voor Nederlandse Gemeenten (BNG). Ook onze liquide middelen worden zoveel mogelijk geconcentreerd bij de BNG. Dat wil zeggen dat saldi bij andere instellingen worden afgeroomd door overboeking van saldi naar de hoofdrekening bij de BNG.

Naast de hoofdrekening hebben we bij de BNG enkele nevenrekeningen in gebruik voor speciale inkomsten of uitgaven (bijvoorbeeld belastingen). De saldi van deze rekeningen worden eenmaal per maand automatisch overgeboekt naar de hoofdrekening. Voor de renteberekening in rekening-courant heeft dit echter geen consequenties. Wat het chartale geldverkeer betreft houden we de contante middelen in de kassen/kluis zo laag mogelijk: het streven is er op gericht dat betalingen zoveel mogelijk giraal geschieden en daarnaast bevelen we in voorkomende gevallen 'pinnen' aan.

Renteschema

Renteschema begroting 2024 <i>(bedragen in €)</i>			
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	+/+		244.465
b. De externe rentebaten (idem)	-/-		351.728
Saldo rentelasten en rentebaten			-107.263
c1. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	25.866	
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	0	
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	0	
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente			-81.396
d1. Rente over eigen vermogen	+/+		0
d2. Rente over voorzieningen	+/+		0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			-81.396
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-		0
f. Voordelig renteresultaat op het taakveld Treasury			-81.396

5. Bedrijfsvoering

Wat is bedrijfsvoering?

Inwoners mogen van de overheid verwachten dat zij rechtmatig handelt, betrouwbaar en transparant is evenals doelmatig, doeltreffend en responsief handelt. Onderstaand zijn deze criteria verder uitgewerkt.

Rechtmatig	:	een gemeente handelt rechtmatig als zij handelt volgens de geldende wet- en regelgeving;
Betrouwbaar	:	de gemeente heeft haar zaken voor elkaar en voert de (wettelijke) regels voorspelbaar uit en handhaaft de regels;
Transparantie	:	een transparante overheid biedt inzicht in de uitvoering van de Programma's en de ondersteunende processen;
Doelmatigheid	:	met zo min mogelijk input voortbrengen van een bepaalde output of met een bepaalde input zoveel mogelijk output behalen;
Doeltreffendheid	:	de effecten bereiken die beoogd waren;
Responsiviteit	:	een responsieve gemeente anticipeert en speelt in op de maatschappelijke ontwikkelingen en de wensen van de burgers.

De gemeentelijke bedrijfsvoeringorganisatie is daarmee een externe vraaggerichte organisatie.

Mede gezien de organisatiebrede vertakking van deze bedrijfsvoering wordt door de externe gerichtheid, de toegenomen transparantie en de kwaliteit van de bedrijfsvoering, deze steeds meer zichtbaar voor de burgers en vormt daarmee een factor voor het imago van de gemeente.

Organisatieontwikkeling

In 2023 is een wijziging in de structuur van de gemeente Eersel gerealiseerd. We zijn van drie naar vier afdelingen gegaan, die worden aangestuurd door twee bestaande en twee nieuwe afdelingshoofden. Met deze nieuwe structuur wil gemeente Eersel de hoge werkdruk tegengaan en de kwaliteit behouden en een aantrekkelijke werkgever te blijven. Bij de vernieuwde inrichting van de ambtelijke organisatie stonden toekomstbestendigheid, dynamiek en evenredige inrichting centraal.

Informatiebeveiliging en privacy

Gemeenten gebruiken voor de uitvoering van hun taken over het brede spectrum van beleidsterreinen diverse mogelijkheden van informatie-uitwisseling, zowel onderling als met diverse ketenpartners. Het is daarbij van belang dat gegevens beschikbaar en betrouwbaar zijn. Daarnaast mogen informatie en persoonsgegevens alleen voor bevoegden inzichtelijk zijn. De informatiebeveiliging en privacybescherming moet daarom professioneel georganiseerd worden. De gemeente richt haar informatiebeveiliging en privacybescherming in op basis van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming). We gebruiken een ISMS (Information Security Management Systeem) om de stand van zaken te monitoren en verbetermaatregelen op te pakken. Daarnaast is er aandacht voor bewustwording en kennisontwikkeling. Er wordt een bewustwordingsplatform aangeschaft ter ondersteuning hiervan.

Doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken

Op 18 september 2007 is de 'Wijziging verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Eersel' vastgesteld. In deze verordening is geregeld dat het college jaarlijks tenminste twee onderzoeken uitvoert naar de doelmatigheid van (onderdelen van) organisatie-eenheden van de gemeente en de uitvoering van taken door de gemeente en/of doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen. Jaarlijks wordt een onderzoeksplan vastgesteld door het college, waarin de onderzoeksonderwerpen voor het komende jaar zijn opgenomen.

In deze begroting is binnen programma 8 de ontwikkeling verwerkt om binnen de organisatie structureel aan de slag te gaan met datagedreven werken. Onderdeel hiervan is het in eigen beheer kunnen uitvoeren van onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid. Dit maakt de onderzoeken dynamischer en biedt meer mogelijkheden om de onderzoeksresultaten te gebruiken in procesverbetering of beleid(swijzigingen). De inwonerspeiling wordt daarom sinds 2022 in eigen beheer uitgevoerd. Ook onderzoeken naar actuele thema's worden voortaan zoveel als mogelijk in eigen beheer uitgevoerd. Verschillende onderzoeken die in het verleden tweejaarlijks werden uitgevoerd door externen, zoals de ondernemerspeiling, worden niet meer collectief aangeboden door de Vereniging Nederlandse Gemeenten of het Rijk. Voor deze onderzoeken wordt in eigen beheer een alternatief voor deze onderzoeken ontwikkeld.

Beleid en beleidsdocumenten

De raad moet in het kader van het duale stelsel, op basis van datgene wat is vastgelegd in de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording (BBV), onder andere nadere regels voor de bedrijfsvoeringaspecten stellen. In de Gemeentewet wordt dit expliciet aangegeven bij de volgende onderwerpen:

- Artikel 212, versterking beleidsmatig karakter financiële verordening;
- Artikel 213, versterking aandacht voor rechtmatigheid door het opnemen van een rechtmatigheidsverantwoording door het college en de verklaring door de accountant. Versterking aandacht van de raad voor de rechtmatigheid, de rechtmatigheidsverantwoording, de accountantsverklaring en het accountantsverslag;
- Artikel 213a, verordening over periodiek onderzoek naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid;
- Lokale rekenkamerfunctie, een commissie van de raad of een zelfstandige instelling, die doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid onderzoekt en incidenteel rechtmatigheids-onderzoeken doet.

Daarnaast geeft artikel 14 van de BBV aan dat de bedrijfsvoeringparagraaf in ieder geval inzicht geeft in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

6. Verbonden partijen

Wat zijn verbonden partijen?

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin onze gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang verstaan we een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang bedoelen we dat we middelen beschikbaar stellen die we kwijt zijn in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op de gemeente verhaald kunnen worden.

Gemeenschappelijke regelingen/stichtingen

1. Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)		
Vertegenwoordiging gemeente Eersel Het bestuur van de Metropoolregio Eindhoven bestaat uit het Algemeen Bestuur, het Dagelijks Bestuur en de voorzitter. In de hoofdstukken vier en verder van de GR is alles omtrent samenstelling en werkwijze van deze organen geregeld. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening bijstaan door portefeuillehouders overleggen en andere overlegorganen (Raadstafel21). Samenstelling en werkwijze van deze overlegorganen is geregeld in het Statuut Overlegorganen Metropoolregio Eindhoven.		
Vestigingsplaats Eindhoven		
Doelstelling Samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant. Het takenpakket is vastgelegd in artikel 4 van de Gemeenschappelijke Regeling Metropoolregio Eindhoven.		
Relatie In het Samenwerkingsakkoord 2023-2026 staan de strategische gezamenlijke inhoudelijke ambities, opgaven, doelen en afspraken waar de 21 gemeenten in Zuidoost-Brabant de komende jaren samen aan willen werken (inhoudelijke opgaven). De regio Zuidoost-Brabant groeit snel en maakt een schaa sprong door, die in goede banen moet worden geleid. Tegelijkertijd is het belangrijk om een nieuwe balans in het landelijk gebied te vinden en de kwaliteit daarvan te verbeteren. Dit resulteert in vijf strategische hoofdopgaven waar we in onze regionale samenwerking de focus op leggen. Dit zijn: <ul style="list-style-type: none"> - schaa sprong wonen en ruimte (kwaliteit leefomgeving); - toekomstbestendig mobiliteitssysteem; - toekomstbestendig energiesysteem; - vitaal economisch systeem; - vitaal landelijk gebied. Deze vijf hoofdopgaven dragen in samenhang bij aan de brede welvaart van de complete regio en haar inwoners. Het fungeren als archiefbewaarp laats van de overgebrachte archieven van de overheidsorganen binnen de regio Zuidoost-Brabant, met uitzondering van de gemeente Gemert-Bakel.		
Betrokkenen Aan de Gemeenschappelijke regeling nemen 21 regiogemeenten deel.		
Financieel belang We leveren een financiële bijdrage 2024 ad € 290.886,-.		
Financiële gegevens verbonden partij		
<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	14.324.968	14.294.316
Vreemd vermogen	14.426.667	20.545.740
Exploitatieresultaat 2022		469.458

1. Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Ontwikkelingen

Algemeen

- Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Deze wijziging moet voor 1 juli 2024 in alle gemeenschappelijke regelingen zijn geïmplementeerd. Naast deze wetswijziging geven ook andere ontwikkelingen aanleiding de regeling te wijzigen en deze mee te nemen. De vier grote GR-en (MRE, GGD, VRBZO en ODZOB) hebben gezamenlijke uitgangspunten voor de wijzigingen die op grond van de gewijzigde Wgr nodig zijn vastgelegd in de notitie Regionaal afstemmingskader wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen 2022. De raad wordt de gelegenheid gegeven een reactie te geven op de ontwerpwijziging van de gemeenschappelijke regeling. Vaststelling van de definitieve regeling is voorzien in de eerste helft van 2024.

Gulbergen

- Samen met de gemeenten Geldrop-Mierlo en Nuenen c.a. zijn de kaders en randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied in kaart gebracht en met medewerking van een Landschapsarchitect vertaald in een viertal ontwikkelrichtingen van het gebied. Hiermee is een volgende stap gezet in de definitieve invulling van het gebied.

Risico's;

Op basis van de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen Metropoolregio Eindhoven (vastgesteld AB juli 2018) wordt bepaald wat de organisatie onder risicomanagement verstaat en welke uitgangspunten hierbij worden gehanteerd. Tevens is bepaald welke risico's door de Metropoolregio Eindhoven worden gedragen en welke door de deelnemende gemeenten. Als uitwerking van de nota zijn voor de organisatie de risico's in beeld gebracht, geclassificeerd en financieel inzichtelijk gemaakt. Jaarlijks worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening deze risico's opnieuw beoordeeld. De huidige stand van de algemene reserves is voldoende om deze risico's af te dekken.

2. Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost (Gemeentelijke Gezondheidsdienst)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Eindhoven

Doelstelling

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

Relatie

De GGD is ondergebracht in het programma: Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid. Doel is de zorg voor een gezonde bevolking.

Betrokkenen

Aan de Gemeenschappelijke regeling nemen 21 regiogemeenten deel.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 755.166,-

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)

01-01-2022

31-12-2022

2. Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost (Gemeentelijke Gezondheidsdienst)

Eigen vermogen	4.707.775	5.465.592
Vreemd vermogen	29.188.681	29.777.832
Exploitatieresultaat 2022		412.439

Ontwikkelingen

De ontwikkelingen waarmee de GGD te maken heeft zijn beschreven in de kadernota en het meerjarenbeleidsplan van de GGD. De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

- Bestrijden van de gezondheidskundige effecten van de Coronacrisis;
- Het borgen van publieke gezondheid in de omgevingswet en -plannen van de gemeenten;
- Het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen;
- Optimaal inzetten van Jeugdgezondheidszorg als collectieve basisvoorziening in de jeugdzorgketen en in het sociale domein;
- Ondersteunen van onze gemeenten bij de lokale preventie akkoorden;
- Uitvoeren van de meerjaren agenda met betrekking tot monitoring en onderzoek;
- Een sluitende aanpak voor mensen met verward of onbegrepen gedrag;
- De juiste ambulancezorg in de acute zorgketen;
- Tekorten op de arbeidsmarkt aan verpleegkundigen en artsen;
- Hogere eisen aan informatieveiligheid;
- Uitvoeren van de bestuursopdracht aan de GGD is gegeven.

Risico's

Om risico's te beheersen wordt door de GGD Brabant-Zuidoost actief risicomanagement ontwikkeld. Elk trimester staat het management in de marap-gesprekken nadrukkelijk stil bij de ontwikkeling en ontstaan van relevante risico's, en welke maatregelen genomen moeten worden deze risico's te beperken.

Als belangrijkste risico's worden gezien:

Stijging van kosten

- Het risico dat de loon- en materiële kosten sneller stijgen dan de in de begroting opgenomen indexering van de gemeentelijke bijdrage voor het gezamenlijke takenpakket en/of het NZA-budget voor ambulancezorg, en dat deze niet in de daaropvolgende jaren wordt rechtgetrokken.
- Het risico dat door fusie, reorganisatie, conflicten etc. er wachtgeld/frictiekosten dienen te worden uitbetaald die niet door gemeenten, derden of de lopende exploitatie worden gedekt.
- Het risico dat als gevolg van (belasting)wet- en regelgeving de kosten meer dan gemiddeld stijgen en/of tot een naheffing leiden.
- Toenemende arbeidsmarktkrapte bij specifieke functies betekent dat vaker tijdelijk een andere invulling van de taakuitvoering moet worden georganiseerd (bijvoorbeeld duurder personeel van derden / ZZP inhuren) om de noodzakelijke dienstverlening op peil te houden.

Onvoldoende budget

- Het risico dat om de paraatheid van de Ambulancezorg te handhaven er, bijvoorbeeld vanwege een hoog ziekteverzuim of een groot personeelsverloop, te weinig budget is om de vervangingskosten te dekken. Daarnaast bestaat met betrekking tot ambulancezorg een algemeen exploitatierisico op de omvangrijke materiële kosten.

Uitvoering van noodzakelijke activiteiten zonder financiering

- Het risico dat door een ramp bij Publieke Gezondheid veel extra inzet nodig is en/of waardoor het reguliere werk in gevaar komt.
- Het risico dat verplichte landelijke wet- en regelgeving bij Publieke Gezondheid leidt tot activiteiten waarvan de kosten nog niet zijn opgenomen in de begroting.

Extra kosten door organisatieverandering

2. Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost (Gemeentelijke Gezondheidsdienst)

- Het risico dat, wanneer de vergunning voor ambulancevervoer niet meer aan de GGD wordt toegekend, een deel van centrale overhead niet meer wordt gedekt.

Extra kosten door verandering taakuitvoering

- Het risico dat er (door externe ontwikkelingen) een wijziging in de taakinhoud optreedt waardoor er tijdelijk meerkosten ontstaan.

Extra kosten door afname van markttaken

- Het risico dat door marktomstandigheden er tijdelijk ongedekte kosten blijven bij de contracttaken voor het rijk en derden.

Beveiliging en (onder-)verzekering

- Het risico dat toegewezen schadeclaims niet volledig worden afgedekt door de afgesloten verzekeringen.
- Het risico dat er zich ICT-beveiligingsproblemen voordoen.

Verbonden partijen

- Het risico dat bij liquidatie van een der verbonden partijen er claims aan de GGD zullen zijn.
- Het risico dat er zich nog overige (personele) tegenvallers zullen voordoen waarmee nog geen rekening is gehouden.

3. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Burgemeester

Vestigingsplaats

Eindhoven

Doelstelling

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer en de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Taken op het terrein van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van het programma: Veiligheid

Betrokkenen

Asten, Bergeijk, Best, Bladel, Cranendonck, Deurne, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Gemert-Bakel, Heeze-Leende, Helmond, Laarbeek, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel- De Mierden, Someren, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 1.310.501,-

Financiële gegevens verbonden partij

<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	2.144.989	2.167.498
Vreemd vermogen	40.392.493	40.266.704

3. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Exploitatieresultaat 2022

390.316

Ontwikkelingen

Visie 2025

In 2021 is de koers voor de komende jaren vastgesteld. In het eerste kwartaal van 2021 zijn de (commissies van de) gemeenteraden samen met burgemeester bijgepraat op de ontwikkelingen en speerpunten uit de visie. In april visie door het bestuur vastgesteld. Daarna is direct aan de slag gegaan met de uitvoeringsagenda. Belangrijk accent hierin ligt op ontwikkeling van domein crisis-beheersing. Helaas zorgde de hoge werkdruk in dit domein door de coronacrisis ervoor dat we in 2021 niet alles konden doen wat we wilden. De komende jaren willen we hierop versterken.

Omgevingswet

In opdracht van het Veiligheidsberaad heeft Cebeon landelijk onderzoek uitgevoerd naar de kosten van de invoering van de Omgevingswet voor veiligheidsregio's. Op landelijk niveau komen de totale implementatiekosten voor veiligheidsregio's uit tussen de circa 20 en 30 miljoen euro, waarbij de kosten afhankelijk zijn van het totale risicoprofiel van de regio. De stelselherziening gaat naar verwachting leiden tot hogere structurele kosten voor de veiligheidsregio's. Uit het onderzoek blijkt een structurele kostenstijging van ongeveer 20% ten opzichte van de huidige kosten op de producten van risicobeheersing reëel. Vanuit de regionale samenwerking omgevingswet (gemeenten en diverse gemeenschappelijke regelingen) wordt nu in beeld gebracht wat de impact voor onze regio is.

Vervoltraject denktank rechtspositie brandweervrijwilligers

Het Veiligheidsberaad, het ministerie van Justitie en Veiligheid (J&V) en de Brandweerkamer onderzoeken op welke wijze de brandweerorganisatie opnieuw kan worden vormgegeven, op zo'n manier dat er nadrukkelijk en fundamenteel verschil is tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Dat is namelijk nodig vanuit juridisch oogpunt. In landelijk verband wordt bekeken hoe de brandweer hieraan invulling kan geven. Dit wordt aangepakt via diverse bouwstenen. De eerste bouwsteen gaat over de verschillen van inzet en inroosting van vrijwilligers en beroepskrachten. De impact voor VRBZO zit met name in het feit dat het niet meer mogelijk is vrijwilligers te consigneren in het rooster van de repressieve beroepsdienst. In verhouding tot andere regio's is de impact relatief klein. Indien de andere bouwstenen ook geïmplementeerd dienen te worden zal de impact groter zijn, maar dit is vooralsnog niet aan de orde.

Risico's

Om risicocommunicatie zo effectief mogelijk te laten zijn, zetten we in op die risico's uit het Regionaal Risicoprofiel waarvan zowel de behoefteprioriteit als de risicoprioriteit het hoogst is. De risico's waarvan zowel de behoefte- als de risicoprioriteit het hoogst is worden hieronder opgesomd.

- Pandemie
- Extreem geweld en terrorisme
- Aantasting cybersecurity en cyberbedreigingen
- Zoönosen
- Storm en windhozen
- Verstoring Telecommunicatie en ICT
- Natuurbranden

Gezien de huidige situatie ten aanzien van de coronapandemie en de landelijke communicatieaanpak hiervoor, is de inschatting dat een algemene risicocommunicatie-inzet voor pandemie in deze beleidsperiode niet wenselijk is. Voor het risico zoönosen is de veiligheidsregio niet als eerste partij aan zet om een risicocommunicatiestrategie te ontwikkelen en uit te rollen.

4. Stichting Exploitatie Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Burgemeester

Dagelijks bestuur: Vertegenwoordiging vanuit de vijf Kempengemeenten: één burgemeester en één wethouder

Vestigingsplaats

Helmond

Doelstelling

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost is een netwerksamenwerking tussen partners uit de straf- en zorgketen en gemeenten. In de zorg- en veiligheidshuizen werken partners samen om te komen tot een integrale, keten overstijgende aanpak van (potentieel) criminele of ernstig overlast veroorzakende personen of systemen, waarachter een complexe problematiek schuilgaat. Hiermee wordt voorkomen dat partnerorganisaties ieder slechts een gedeelte van de problematiek aanpakken en/of langs elkaar heen werken. De samenwerking in de Zorg- en Veiligheidshuizen richt zich op het oplossen van vraagstukken met een complexe problematiek.

ZVHBZO werkt voor 21 gemeenten en 24 ketenpartners in de regio Zuidoost-Brabant. De rol, werkwijze en positie raakt breed aan gemeentelijke taken, zowel op het terrein van veiligheid en daarmee de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de burgemeester, als op het terrein van zorg, wat de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de wethouder is. De verbinding tussen deze domeinen is niet altijd vanzelfsprekend en vraagt aandacht en afstemming.

Relatie

Het veiligheidshuis is onderdeel van het programma: Veiligheid

Betrokkenen

Aan de stichting nemen 21 regiogemeenten in Zuidoost-Brabant deel en 28 maatschappelijke organisaties in het zorg- en veiligheidsdomein (*Bron: Visie-ZVHBZO-2020-2022*).

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 6.410,-

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	477.217	721.286
Vreemd vermogen	165.378	318.023
Exploitatieresultaat 2022		244.069

Ontwikkelingen

In 2021 heeft het Algemeen Bestuur een doorlopende visie c.q. opdracht voor 2024 en verder vastgesteld voor de ontwikkeling van het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost. Daarin staat onder meer een uitbreiding met persoonsgerichte aanpakken gericht op de thema's 'personen met verward gedrag' en 'huiselijk geweld en kindermishandeling'. Verder moet stevig worden ingezet op het samen met partners delen van kennis en het ontwikkelen van expertise. Met de extra middelen van het Rijk is er voldoende financiële ruimte voor het uitvoeren van de regionaal vastgestelde opdracht. Deze inhoudelijke opdracht past nog steeds goed en om te voorkomen dat er naast de reguliere werkzaamheden teveel tegelijkertijd moet worden ontwikkeld wordt er geïnnooveerd 'met de rem erop'.

Op landelijk niveau wordt ook gestuurd op de taken die worden uitgevoerd bij de Zorg- en Veiligheidshuizen, zoals die zijn beschreven in de Meerjarenagenda 2021-2024 en Perspectief 2025 van de landelijke Stuurgroep Zorg & Veiligheid. Daarbij bekijkt de LVMZV hoe hiervoor een landelijk monitoringsinstrument kan worden ingericht, zodat eenduidig over de voortgang kan worden gerapporteerd. In 2024 wordt hiervoor een audit uitgevoerd waaraan ook het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost deelneemt.

4. Stichting Exploitatie Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (ZVHBZO)

Risico's

- Door wisselingen in het team en krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat de bezetting niet snel genoeg op sterkte is óf dat er langere tijd geïnvesteerd moet worden om nieuwe medewerkers op te leiden en in te werken;
- Vanwege de in de statuten van de stichting vastgelegde vorm van het werkgeverschap (alleen op basis van detachering of inhuur) kunnen er mogelijk onvoldoende geschikte medewerkers worden aangetrokken.
- Door onvoldoende (kwalitatieve) bezetting kunnen de activiteiten van het ZVHBZO onder druk komen te staan. De basistaken COM en Radicalisering hebben dan prioriteit, waarbij andere activiteiten wel doorgaan maar daaraan kan dan minder tijd worden besteed.

Door onzekere omstandigheden als de energiecrisis en de krappe arbeidsmarkt kan er een onvoorziene stijging ontstaan van de kosten voor de bedrijfsvoering en de personeelslasten. In het komend jaar moet de organisatie in principe vasthouden aan het uitvoeren van de taken en activiteiten die zijn beschreven in dit jaarplan. En pas groeien of uitbreiden als het fundament van de organisatie voldoende stevig is (dit wil zeggen: als de beschreven taken met de bestaande bezetting volledig en op een goed niveau kunnen worden uitgevoerd).

5. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Eindhoven

Doelstelling

De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).

Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van de programma's: Ruimtelijke Ordening en volkshuisvesting en Milieu.

Betrokkenen

Aan de Gemeenschappelijke Regeling nemen 21 regiogemeenten en de provincie Noord-Brabant deel.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 497.503,- (basis-, verzoek- en collectieve taken).

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	3.256.823	1.012.315
Vreemd vermogen	8.620.345	6.636.669
Exploitatieresultaat 2022		0

Ontwikkelingen

5. Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

- De Meerjarenvisie 2023-2027 (vastgesteld d.d. 30 maart 2023) is leidend voor de inhoudelijke beleidsopgaven van de regio. De beleidsbegroting 2024 is beperkt van omvang.
- Per 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De ODZOB is klaar om te werken met de Omgevingswet.
- De gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) werd in 2022 van kracht. De gevolgen hiervan voor de P&C-cyclus werden in het najaar gepresenteerd. Medio 2024 dient de tekst van de GR-ODZOB, met instemming van alle betrokken gemeenteraden en provinciale staten, aangepast te zijn.
- Doorontwikkeling naar een fitte organisatie. Er wordt een programma opgesteld gericht op een vijftal speerpunten gericht op de kwaliteit van de medewerkers en management, gericht op de lange termijn, open en actiegericht en continue verbetering en vernieuwing.

Risico's

De belangrijkste risico's zijn:

Strategische risico's

- Bezuinigingen deelnemers die leiden tot een omzetverlaging

Informatie risico's

- Ransomware

Aansprakelijkheidsrisico's

- Niet volledige implementatie VTH-systeem

Financiële risico's

- Kostenontwikkeling ICT-voorzieningen.
- Niet actuele beheer en investeringsplannen voor apparatuur/ faciliteiten.
- Toename regeldruk vanuit de overheid.
- Personeelskosten te laag begroot.

Personeelsrisico's

- Ziekteverzuim en doorbetaling loonkosten.
- Niet kunnen beschikken over voldoende en gekwalificeerd personeel, zowel vast als inhuur.
- Kennisverlies als gevolg van uitstroom van medewerkers/inhuur via flexibele schil.

6. Gemeenschappelijke regeling Kempisch Bedrijvenpark (KBP)

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Dagelijks bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Bladel

Doelstelling

Grotere Kempische bedrijven willen graag uitbreiden, maar liever niet vertrekken uit de Kempen. Op de lokale terreinen mogen geen kavels groter dan 5.000 m² worden uitgeven (provinciaal beleid). De Kempen gemeenten zien bedrijven liever niet vertrekken naar bedrijventerreinen rondom de steden. Daarom ontwikkelen de gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden gezamenlijk een bedrijventerrein waar bedrijven >5.000 m² kunnen uitbreiden en doorgroeien. Behoud van werkgelegenheid en dus bevorderen van de leefbaarheid in de Kempen, is de hoofddoelstelling voor de realisatie van het Kempisch Bedrijvenpark.

Relatie

De gemeenschappelijke regeling is onderdeel van de paragraaf: Grondbeleid

Betrokkenen		
De gemeenschappelijke regeling is aangegaan door de gemeente Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden.		
Financieel belang		
De betrokkenen participeren risicodragend in de realisatie van het plan. Eventuele verliezen of winsten worden gelijkelijk door de gemeenten gedragen of over de deelnemende gemeenten verdeeld. Actuele grondexploitatieberekeningen tonen aan dat exploitatie sluitende is. Er wordt geen voorziening voor negatieve exploitatie nodig geacht.		
Financiële gegevens verbonden partij		
<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	16.480.000	12.779.000
Vreemd vermogen	10.065.000	4.279.000
Exploitatieresultaat 2022		1.312.000
Ontwikkelingen		
<ul style="list-style-type: none"> - Van de uitgeefbare grond (69 ha) zijn alle kavels verkocht of middels koop gereserveerd. De planning voor uitgifte in 2023 is 0,77 ha. - Naar verwachting wordt eind 2023 een besluit genomen over de liquidatie van het KBP. - In het Woonbos zijn alle kavels verkocht en geleverd. 		
Risico's		
<ul style="list-style-type: none"> - Meerkosten plankosten: in de exploitatie is rekening gehouden met de nog te maken plankosten. - Bouw- en woonrijpmaken: in de exploitatie is met deze nog te maken kosten rekening gehouden. - Vpb: met ingang van 2016 is het Kempisch Bedrijvenpark vennootschapsbelasting plichtig. In de grondexploitatie is rekening gehouden met hiervoor genoemde standpunten gebaseerd op de definitieve aanslag 2016. De uiteindelijk daadwerkelijk te betalen vennootschapsbelasting is nu afhankelijk van de resultaten van het KBP. Dit wil zeggen indien het KBP meer winst maakt, dan zal de te betalen vennootschapsbelasting last hoger zijn. 		

7. Stichting Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost-Brabant (Bizob)
Vertegenwoordiging gemeente Eersel
Algemeen bestuur: De vereniging van aangeslotenen
Vestigingsplaats Oirschot
Doelstelling Bizob zet zich in voor ruim 35 gemeenten en publieke organisaties als strategisch partner voor inkoop en aanbestedingen. In nauwe samenwerking met de gemeente Eersel faciliteert Bizob inkoop, aanbestedingen, contractmanagement en contractbeheer voor het sociaal domein, openbare ruimte, bedrijfsvoering en ICT. Het doel is het behalen van voordeel voor alle bij Bizob aangesloten organisaties. De inkoop samenwerking gaat verder dan het bundelen van inkoopvolumes. Door samenwerking wordt kennis opgebouwd van producten, markten en bedrijven, waardoor transactiekosten en inkooprisico's verminderen en de professionaliteit van de inkoopfunctie toeneemt.
Relaties Inkoop en aanbesteding zijn onderdeel van programma Algemene Baten en Lasten.
Betrokkenen

Ruim 35 gemeenten en publieke instellingen zijn aangesloten bij Bizob.		
Financieel belang De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 109.633,-		
Financiële gegevens verbonden partij		
<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	1.405.076	362.830
Vreemd vermogen	1.139.797	1.209.552
Exploitatieresultaat 2022		613.915
Ontwikkelingen Bizob ziet het als taak om bij te dragen aan het verder professionaliseren en verbeteren van inkoopstrategieën, aanbestedingsmodellen en contractbeheer. Hiervoor neemt Bizob actief deel in aan verschillende landelijke initiatieven, zoals het traject 'Beter Aanbesteden', de vakgroep Inkoopmanagement EZ/Pianoo en de vakgroep aanbestedingsrecht Pianoo.		
Risico's De aangesloten gemeenten zijn aansprakelijk voor eventuele exploitatietekorten.		

8. Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)		
Vertegenwoordiging gemeente Eersel		
Algemeen bestuur: drie collegeleden Dagelijks bestuur: burgemeester		
Vestigingsplaats Reusel-De Mierden		
Doelstelling Het bevorderen van een duurzame, robuuste samenwerking met flexibiliteit binnen geldende marges door het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de gemeenten. Het vergroten van het gemeenschappelijke kennisniveau en het inspelen op dwingende bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen die op termijn de bestuurskracht van de individuele gemeenten kunnen beïnvloeden. De taakvelden bestaan uit SSC (Shared Service Center), MD (Maatschappelijke Dienstverlening) en VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). Daarnaast bestaan op andere terreinen lichtere samenwerkingsvormen tussen de deelnemende gemeenten, zoals overleg en aparte afspraken.		
Relatie De taakvelden raken primair de bedrijfsvoering van de deelnemende gemeenten, zij komen voor in de programma's: Sociale voorzieningen, Maatschappelijke dienstverlening en gezondheid en Algemene baten en lasten.		
Betrokkenen Deelnemende gemeenten zijn: Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden.		
Financieel belang De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 5.248.096,-		
Financiële gegevens verbonden partij		
<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	295	856.952
Vreemd vermogen	14.610.973	12.601.953
Exploitatieresultaat 2022		709.670

8. Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten (GRSK)

Ontwikkelingen

De toekomst van de Samenwerking tussen de Kempengemeenten is al enige jaren onderwerp van gesprek in het proces Opnieuw verbinden.

Als gevolg van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022, een verandering in de bestuursstructuur van de GRSK als gevolg van het proces Opnieuw verbinden en een wijziging in het takenpakket (waaronder het terughalen naar de gemeenten van Personeel en Organisatie, de beleidsvoorbereiding van de taken MD en het cluster Beleid en Juridisch van VTH), is het noodzakelijk om de Gemeenschappelijke Regeling Samenwerking Kempengemeenten te wijzigen. Hiervoor zijn de volgende stappen gevolgd:

1. mogelijkheid van zienswijze van de raad over het ontwerp van de gemeenschappelijke regeling (raadsvergadering van 24 januari 2023);
2. toestemming van de raad voor het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling (raadsvergadering van 23 mei 2023)

Na de verkregen toestemming van de raad heeft het college en de burgemeester op 6 juni 2023 definitief besloten om in te stemmen met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling. De gewijzigde gemeenschappelijke regeling treedt in werking op 1 juli 2023.

Risico's

Risico's op organisatieniveau

De Kempengemeenten hebben een strategische oriëntatie op de regionale samenwerking in gang gezet, welke een vervolg krijgt in de komende jaren. Daardoor is er op dit moment onzekerheid over de ontwikkeling van de samenwerking, die ook voor de GRSK-onzekerheden en risico's met zich brengt. Dat geldt ook voor de formatiewijzigingen. Daarbij is het op voorhand niet zeker dat de maatregelen die nu genomen worden later passen in de vorm van samenwerking waarvoor gemeenten uiteindelijk gaan kiezen. Het risico is het mogelijk ontstaan van frictiekosten bij aanpassing van het samenwerkingsverband.

Afdeling SSC

Risico's bij SSC blijven mogelijke investeringen in de komende jaren met een verplicht karakter. Een verplichting kan ontstaan door extra eisen die het Rijk stelt c.q. nieuwe wetgeving waar gemeenten aan moeten voldoen. Een verplicht karakter van investeringen kan ook ontstaan waar softwareleveranciers updates van applicaties doorvoeren.

Afdeling Maatschappelijke Dienstverlening

De open-einde regelingen die de afdeling Maatschappelijke Dienstverlening uitvoert dragen het risico in zich dat bij een toenemend beroep op deze regelingen, ook de bedrijfsvoeringskosten kunnen toenemen (als gevolg van extra benodigde inzet).

Afdeling VTH

De effecten van de Omgevingswet voor de deelnemende gemeenten zijn op dit moment nog niet bekend. Daarom wordt de invoering van deze wet ook als risico aangeduid. Verder werd de afdeling VTH met onverwachte vraag naar dienstverlening door de Stichting Groen Kempenland.

9. Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Kempenplus

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Algemeen bestuur: Wethouder

Vestigingsplaats

Bladel

9. Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Kempenplus

Doelstelling

Zoveel mogelijk mensen in de Kempen passend werk aanbieden die dat (nog) niet kunnen vinden bij een reguliere werkgever.

Relatie

Participatiebedrijf KempenPlus is per 1 juli 2019 ontstaan uit het sociale werkbedrijf WVK groep en de Intergemeentelijke Sociale Dienst de Kempen. KempenPlus voert namens de deelnemende gemeenten de Participatiewet en de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) uit. De WSW kent vanaf 1 januari 2015 geen nieuwe instroom meer. De medewerkers die per 1 januari 2015 onder de WSW vielen, behouden hun status en rechten tot aan het eind van hun arbeidzame leven. Per 1 januari 2022 is de uitvoering van de Wet inburgering 2021 aan het takenpakket toegevoegd. Voor de gemeente Eersel wordt deze taak gedeeltelijk door KempenPlus uitgevoerd.

Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen vanaf 1 januari 2015 een beroep doen op de Participatiewet. De Participatiewet regelt de inkomensvoorzieningen voor uitkeringsgerechtigden maar beoogt zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te leiden naar zo regulier mogelijk werk. KempenPlus draagt bij aan de ontwikkeling van cliënten en gesubsidieerde medewerkers en aan het vinden van een passende baan voor cliënten. Enerzijds door bemiddeling naar de markt, al dan niet met een loonkostensubsidie en anderzijds zelf als werkgever.

Betrokkenen

Deelnemende gemeenten zijn: Bergeijk, Bladel, Eersel en Reusel-De Mierden.

Financieel belang

De gemeente levert een financiële bijdrage 2024 ad € 4.733.000,-.

Financiële gegevens verbonden partij

(bedragen in €)	01-01-2022	31-12-2022
Eigen vermogen	8.300.119	6.802.593
Vreemd vermogen	7.961.721	8.081.385
Exploitatieresultaat 2022		34.127

Ontwikkelingen

Door een aantal landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen is het noodzakelijk het arrangement van KempenPlus te actualiseren. Het gaat dan onder meer om een afnemende SW-populatie, de focus op het begeleiden van inwoners naar zo regulier mogelijk werk en het werken met loonkostensubsidies. Daarnaast spelen de ontwikkelingen in het kader van de herziening van de Participatiewet een rol. In gezamenlijkheid wordt gewerkt aan een strategie om KempenPlus klaar te maken voor de toekomst.

Risico's

Prijsstijgingen

Vanaf 2021 zien we de prijzen stijgen. Dit was aanvankelijk grotendeels het gevolg van de invloed van corona op de economie en de beschikbaarheid van grondstoffen en (deel)producten. De ontwikkelingen van de oorlog in Oekraïne leiden tot verdere kostenstijging van bouwmaterialen. Ook de energie- en brandstofkosten nemen flink toe en de onzekerheid met betrekking tot de beschikbaarheid en levering van onder andere (technologische) materialen is toegenomen. Dit werkt ook door op de uitgaven van KempenPlus.

Naast een prijsstijging zien we ook dat de druk op loonstijging toeneemt. Dit geldt zowel voor ambtelijk, maar vooral bij het niet-ambtelijk personeel. Voor beide groepen heeft er in 2023 een loonstijging plaatsgevonden, deze stijging heeft effect op de lasten.

KempenPlus merkt ook dagelijks binnen de organisatie het effect dat de prijsstijging op de mensen heeft. De onzekerheid en armoede die de prijsstijging met zich meebrengt, is merkbaar bij medewerkers en cliënten van KempenPlus.

Ontwikkelingen in de doelgroepen

9. Gemeenschappelijke Regeling Participatiebedrijf Kempenplus

Naast de prijsrisico's heeft KempenPlus te maken met kwantiteits- en kwaliteitsrisico's van de medewerkers en cliënten die een beroep op KempenPlus doen:

1. Hogere instroom cliënten;
2. Afname van het aantal medewerkers met een Sw-indicatie kan niet gecompenseerd worden door de instroom van medewerkers met LKS/BW;
3. Arbeidsvermogen (potentieel) van de medewerkers uit de doelgroep neemt af.

Ontwikkelingen in de markt

Voor de bedrijfsresultaten is KempenPlus afhankelijk van de vraag in de markt en de economische ontwikkelingen. De volgende risico's hangen hiermee samen:

1. Wegvallen van vaste klanten en goed renderende opdrachten;
2. Aflopende contracten van groen met de gemeenten;
3. Aanpassen van de relatie met de gemeenten;
4. Meer instromers dan de markt aan kan, waardoor de tarieven onder druk staan;
5. Concurrentie voor laagbetaalde functies door lage loonlanden en robotisering.

Chantage door cybercrime

KempenPlus heeft aanzienlijk geïnvesteerd in de beveiliging en het verbeteren van de systemen. Steeds meer organisaties worden echter geconfronteerd met cybercriminaliteit. Dit kan tot hoge kosten voor het beschermen van de systemen leiden en in het uiterste geval zelfs tot afkoopsommen.

Weersomstandigheden

Het veranderende klimaat en de onvoorspelbaarheid van het weer in het algemeen leiden ertoe dat er meer werkzaamheden of op andere tijdstippen uitgevoerd moeten worden. Dit kan leiden tot hogere lasten of tot lagere inkomsten. Stilstand op het ene moment en inhuur/uitzendkrachten op het andere moment.

Eigen risico WW/WIA

De kans bestaat dat medewerkers die de organisatie verlaten hebben in een later stadium een beroep doen op de WW of WIA.

Juridische geschillen

KempenPlus kan te maken krijgen met juridische geschillen. Deze kunnen samenhangen met het personeel of met de uitvoering van werkzaamheden.

Privaatrechtelijke verbondenheden

10. Brabant Water N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Eersel

Wethouder is lid van aandeelhoudersvergadering

Vestigingsplaats

Den Bosch

Doelstelling

Streven naar en waarborgen van een zo hoog mogelijke waterkwaliteit en de zorg voor een optimale drinkwatervoorziening voor alle burgers in het verspreidingsgebied.

Betrokkenen

Diverse aandeelhouders.

Financieel belang

Gemeente Eersel heeft een bescheiden deelname in het aandelenkapitaal ad. € 1.634,-

Financiële gegevens verbonden partij

<i>(bedragen in €)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	684.676.000	690.022.000
Vreemd vermogen	534.399.000	575.801.000
Exploitatieresultaat 2022		5.401.000

Risico's

Nihil, gezien bovenstaand vermogen. De levering en distributie wordt verzorgd door monopolistische bedrijven, waarvan de aandelen in handen zijn van de provinciale en gemeentelijke overheid.

11. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**Vertegenwoordiging**

De gemeente heeft zeggenschap in BNG via stemrecht op de aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van € 2,50). College wordt uitgenodigd voor deelname aan algemene jaarlijkse aandeelhoudersvergadering.

Vestigingsplaats

Den Haag

Doelstelling

De N.V. Bank Nederlands Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Betrokkenen

De gemeenten, provincies en het Rijk zijn aandeelhouder van de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

Financieel belang

Het aantal aandelen à € 2,50 (nominaal) van de gemeente bedraagt 121.021. Er hebben zich geen veranderingen voorgedaan in het belang dat de gemeente in BNG heeft. Wij ontvangen jaarlijks een dividend.

Financiële gegevens verbonden partij

<i>(bedragen x € 1.000.000)</i>	<i>01-01-2022</i>	<i>31-12-2022</i>
Eigen vermogen	5.062	4.615
Vreemd vermogen	143.995	107.459
Exploitatieresultaat 2022		300

Risico's

Het uit te keren dividend.

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr, artikel 35) kan de gemeenteraad invloed uitoefenen op de begrotingen van bovenstaande gemeenschappelijke regelingen doordat het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling de ontwerpbegroting acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, toe moet zenden aan de raden van de deelnemende gemeenten.

De raden van de deelnemende gemeenten kunnen bij het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.

7. Grondbeleid

Wat is grondbeleid?

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel. Het is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. Het is dus niet leidend maar volgend op deze ruimtelijke doelstellingen.

Daarnaast heeft het grondbeleid een grote financiële impact. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente.

Grondbeleid richt zich in de gemeente op twee afzonderlijke hoofditems, namelijk:

- a. Grondbeleid in het kader van exploitatiegebieden voor het bouwen van woningen en bedrijven;
- b. Grondbeleid in het kader van cultuurgronden en natuurgroen.

Deze paragraaf geeft hoofdzakelijk de stand van zaken en (toekomstige) ontwikkelingen weer van de bouwgrondexploitaties en pachtgronden. In de gemeentelijke nota grondbeleid welke op 19 december 2017 is vastgesteld, zijn de beleidsuitgangspunten voor het te voeren grondbeleid binnen de gemeente Eersel geformuleerd. Deze uitgangspunten vormen samen een integraal beleidskader voor een verbetering van de beheersing en onderlinge afstemming van de verschillende, binnen het grondexploitatieproces te onderkennen, uitvoeringstrajecten. De begroting 2024 is opgesteld met de beleidsuitgangspunten uit de nota grondbeleid. De uitgangspunten in de grondnota vormen samen een integraal beleidskader voor een verbetering van de beheersing en onderlinge afstemming van de verschillende, binnen het grondexploitatieproces te onderkennen, uitvoeringstrajecten. De gemeente Eersel voert bij locatieontwikkeling altijd een regierol en zal proactief zijn bij de keuze van het voor haar beschikbare instrumentarium. De instrumenten die ingezet worden moeten leiden tot het gewenste ruimtelijke resultaat.

Gronden voor woningbouw

Er is veel vraag naar woningen binnen alle kernen van de gemeente. Als we kijken naar de ontwikkeling van nieuwe locaties kennen we momenteel een tweedeling. Enerzijds zijn we binnen het bestaand stedelijk gebied drukdoende met het faciliteren van initiatiefnemers daar waar het gaat om inbreidings-, transformatie- en herstructureringslocaties. We zien dat deze locaties onvoldoende woningaantallen opleveren om te kunnen voldoen aan de behoefte. Daarom is er een analyse uitgevoerd van onze dorpsranden om te beoordelen waar nieuwe uitleglocaties mogelijk zijn. Deze studie is aan de gemeenteraad voorgelegd ter vaststelling eind 2022. Er zijn inmiddels enkele grondaankopen verricht en de voorbereidingen opgestart om te komen tot nieuwe uitbreidingslocaties in onze kernen.

Voor de kernen Vessem, Duizel en Wintelre is in 2023 gestart met de bouw in de plannen Koemeersdijk laatste fase, Duizel Noord laatste fase en Postels Huufke.

Gronden voor bedrijventerreinen

Alle gronden op Meerheide III, 2^e fase, zijn uitgegeven. Dit betekent, dat Eersel momenteel geen direct uitgeefbare bedrijfsgronden meer beschikbaar heeft. Omdat ook alle gronden op het Kempisch Bedrijvenpark uitgegeven c.q. toegezegd zijn, is er door de Kempengemeenten een onderzoek gedaan naar de wenselijk- en mogelijkheden voor nieuwe bedrijventerreinen; zowel voor grote kavels van meer dan 5.000 m² (vervolg Kempisch Bedrijven Park) als voor kavels voor zogenaamde lokale MKB van minder dan 5.000 m². De zoeklocaties spreiden zich over het hele grondgebied van de Kempengemeenten uit. Ook Eersel wordt hierin betrokken.

Volgens planning wordt dit jaar (2023) het samenwerkingsverband Kempisch Bedrijven Park opgeheven. Een liquidatieplan is door het Dagelijks Bestuur van het KBP vastgesteld. Met de gemeente Bladel wordt overleg gevoerd over de overdracht van taken, verplichtingen en openbare ruimten betreffende het Kempisch Bedrijven Park.

Het Algemeen Bestuur van het Kempisch Bedrijven Park heeft inmiddels bij de vaststelling van haar jaarrekening 2021 besloten om over te gaan tot een eerste winstuitkering aan de deelnemende gemeenten. Per gemeente is dat € 3.700.000,-. Een tweede winstuitkering van € 1.875.000,- volgt na de vaststelling van de jaarrekening 2022 KBP.

Gronden algemene dienst

De gemeente heeft meerdere gronden in beheer, dit betreft onder andere pachtgronden. De pachtgronden worden verpacht aan plaatselijke agrariërs met als doel de gronden agrarisch te benutten. Verder kunnen we deze gronden strategisch inzetten in projecten die een maatschappelijk belang dienen. De verwachting is dat de pachtinkomsten de komende jaren redelijk stabiel blijven, door het besluit van de gemeenteraad om vast

te houden aan circa 245 – 250 hectare pachtgrond in eigendom bij de gemeente. De oppervlakte van 245-250 hectare is exclusief circa 25 hectare erfpacht (conform nota grondbeleid).

In oppervlakten uitgedrukt ziet het pachtareaal van de gemeente er per mei 2023 als volgt uit:

- erfpacht landbouwgronden, circa 25 hectare, vier overeenkomsten;
- meerjarige pacht landbouwgronden, circa 165 hectare;
- geliberaliseerde pachtpercelen: circa 74 hectare.

Financieel overzicht Bouwgrondexploitatie

Financiële positie

Conform de vastgestelde nota grondbeleid gemeente Eersel dient de gemeente om onvoorziene risico's met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen een afzonderlijke buffer te hebben in de vorm van een algemene reserve bouwgrondexploitatie. Hierbij moet met name gedacht worden aan risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen waardoor de gronduitgifte over de gehele linie stagneert. De hoogte van deze reserve wordt jaarlijks beoordeeld en eventueel aangepast bij de jaarrekening (paragraaf grondbeleid) op basis van de IFLO methode zoals vastgelegd in de grondnota.

Vennootschapsbelasting (VpB) voor grondexploitatie

De gemeente Eersel is VpB-plichtig inzake de bouwgrondexploitaties. De aangiftes VpB inzake de bouwgrondexploitatie zijn tot en met 2022 ingediend. De VpB last maakt onderdeel uit van een van de verplichte taken in programma 10 en komt ten laste of ten gunste van de exploitatie. In de begroting wordt geen budget geraamd voor deze verplichting aangezien de VpB berekend wordt over een het positieve resultaat in de bouwgrondexploitatie, waarmee eveneens in de begroting voorzichtigheidshalve geen rekening wordt gehouden.

Bijgevoegde overzichten

In overzicht 1 ziet u het verloop van de algemene reserve bouwgrondexploitatie.

Overzicht 2 (op de volgende pagina) geeft weer:

1. De onderhanden bouwgrondexploitaties
2. Een samenvatting van de boekwaarden en de naar verwachting nog te maken kosten en de naar verwachting te behalen opbrengsten.

(bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo reserve per 1 januari	2.904	2.599	2.519	2.553	2.503	2.588
Bij: Rentetoevoeging (incl. rente resultaat, vanaf 2022 geen rentetoevoeging meer)	0	0	0	0	0	0
Bij: Bijdrage van Alg.res.	0	0	0	0	0	0
Mutatie voorziening wegens verliezen	155	0	0	0	0	0
Toevoeging conform resultaatbestemming (resultaten bouwgrondexploitaties t-1)	1.940	4.020	934	1.350	385	0
Af: inbreng landbouwgrond Koemeer 2e fase	0	0	0	0	0	0
Af: bijdrage in Algemene reserve (conform IFLO-methode)	-2.400	-4.100	-900	-1.400	-300	0
Saldo reserve per 31 december	2.599	2.519	2.553	2.503	2.588	2.588
Voorgestelde storting in t+1, zijnde resultaat bouwgrondexploitatie	4.020	934	1.350	385	0	0
Saldo inclusief voorgestelde storting	6.619	3.453	3.903	2.888	2.588	2.588
Minimale omvang buffer volgens grondnota	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500	2.500
Tekort (-) of overschot (+)	4.119	953	1.403	388	88	88
Voorstel tot afroming t+1 (afgerond)	4.100	900	1.400	300	0	0

Overzicht 2 Complex	Raming 2023					Uitgaven vanaf 1 januari 2024							Resultaat vanaf 2024 (+ = voordelig)
	Looptijd t/m	Boekwaarde 1-1-2023	Saldo uitg.- inkom.	Resultaat (+ = voordelig)	Boekwaarde 31-12-2023	Verwerving kosten	Bouwrijp. kosten	Overige kosten	Voorber./ onderzoek	Rente	Verkoop- opbrengsten	Beschik. voorz.verliezen	
Meerheide III	2025	-2.264.265	243.246	290.000	-1.731.019	0	642.000	58.706	127.103	-36.986	0	0	940.196
Steensel N	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Duizel NO	2025	-1.166.610	-606.029	620.000	-1.152.638	0	1.164.056	97.715	352.582	-37.837	1.219.159	0	795.281
Koemeersdijk	2025	2.155.285	-797.328	0	1.357.957	0	950.400	55.681	234.125	52.599	1.328.011	1.322.751	0
Rosheuvel II	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boterbogten	2022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poelenloop	2023	-56.091	32.201	23.890	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eersel West	2024	55.416	54.508	0	109.924	40.000	273.000	20.264	7.004	2.008	452.200	0	0
Totaal		-1.276.265	-1.073.401	933.890	-1.415.777	40.000	3.029.456	232.366	720.814	-20.215	2.999.370	1.322.751	1.735.477

8. Openbaarheid Wet open overheid (Woo)

Wat is de Wet open overheid?

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. De Woo heeft de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vervangen.

Artikel 3.5 Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteed aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet. In de jaarstukken moeten we verslag doen van de uitvoering van de wet, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

In deze paragraaf doen wij voor de eerste maal verslag van onze beleidsvoornemens. Daarbij richten wij ons op de drie pijlers van de Woo:

- Actieve openbaarmaking
- Passieve openbaarmaking
- Verbetering van de informatiehuishouding

Actieve openbaarmaking

Een belangrijk onderdeel van de Woo is de verplichting tot actieve openbaarmaking van zeventien informatie-categorieën (artikel 3.3 Woo). Het overgangsrecht van de Woo regelt dat de start van de actieve openbaarmaking van deze categorieën wordt geregeld in een algemene maatregel van bestuur (Amvb).

De actieve openbaarmaking moet plaatsvinden door middel van een digitale infrastructuur die door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in stand wordt gehouden (artikel 3.3b Woo). Het doel daarvan is dat alle informatie die bestuursorganen onder de Woo actief openbaar moeten maken op één plek voor iedereen vindbaar en doorzoekbaar is. De Minister van BZK heeft recent (in een brief van 8 juni 2023) aangegeven, dat het platform van artikel 3.3b Woo wordt ingevuld door de zogeheten 'Woo-index'. Vanaf 19 juni 2023 is een eerste versie van een verwijzindex (de 'Woo-index') met zoekfunctie beschikbaar gekomen op overheid.nl. De actieve openbaarmaking van de Woo-informatie categorieën kan hierdoor stapsgewijs worden geïmplementeerd en de wettelijke verplichting zal gefaseerd - per informatie categorie (in vier tranches) - worden ingevoerd. Dit gebeurt bij koninklijk besluit.

Diverse zaken, zoals raadsstukken, verordeningen en beleidsregels, worden al actief openbaar gemaakt.

Passieve openbaarmaking

Naast het actief openbaar maken kan iedereen altijd vragen om bepaalde informatie (op verzoek) openbaar te maken. Ook bij openbaarmaking op verzoek gaat de Woo ervan uit dat het belang van openbaarheid altijd geldt en dat alleen in uitzonderingsgevallen een bijzonder belang vóór openbaarmaking kan gaan. Concreet betekent dit dat een Woo-verzoek (of onderdelen daarvan) alleen kan (of kunnen) worden geweigerd wanneer een beschermd belang in het geding is.

Voor het behandelen van een Woo-verzoek mogen geen leges worden geheven, omdat het algemeen belang van openbaarheid niet te zien is als individuele dienstverlening. Wel mogen de redelijke kosten van kopieën in rekening worden gebracht.

Verbetering van de informatiehuishouding

Een van de uitgangspunten van de Woo is dat de informatiehuishouding op orde is. De verbetering van de informatiehuishouding is niet nieuw. Jaarlijks worden stappen gezet, mede onder invloed van zaakgericht werken en digitalisering. Recent is de kanteling gestart van achteraf op papier archiveren naar directe, digitale vastlegging in het zaakstelsel. Dit betekent dat alle informatie digitaal is en er geen papieren archieven meer worden gevormd.